

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİJİTAL
OKURYAZARLIK DERSİ DENEYİMLERİNİN
GÜNLÜK YAŞAMA YANSIMALARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Mesut BOZYEL

Yüksek Lisans Tezi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ BİLİM DALI

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİJİTAL OKURYAZARLIK DERSİ
DENEYİMLERİNİN GÜNLÜK YAŞAMA YANSIMALARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

(Investigation of Teacher Candidates' Digital Literacy Course Experiences in Terms of Daily
Life)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mesut BOZYEL

Danışman: Prof. Dr. Selçuk KARAMAN

Erzurum
Ağustos, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mesut BOZYEL tarafından hazırlanan “Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Dersi Deneyimlerinin Günlük Yaşama Yansımaları Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışması 21/08/2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Arif Cem TOPUZ
Ardahan Üniversitesi

Danışman: Prof. Dr. Selçuk KARAMAN
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Embiya ÇELİK
Atatürk Üniversitesi

.....

.....

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

27 Eylül 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR V.

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Dersi Deneyimlerinin Günlük Yaşama Yansımaları Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

21 / 08 / 2019

Mesut BOZYEL

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans hayatım boyunca bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, sürekli destekleyen ve danışmanlığımı üstlenen çok kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Selçuk KARAMAN'a, çalışmama görüş ve önerileriyle katkıda bulunan değerli hocalarıma ve kıymetli arkadaşlarım Sayın Sedat SEVEN'e, Sayın Yavuz AKKUŐÇİ'ye, en içten teşekkürlerimi sunarım.

Benden maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme ve araştırmanın uygulamasına katılan öğretmen adaylarına çok teşekkür ederim.

Mesut BOZYEL

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİJİTAL OKURYAZARLIK DERSİ
DENEYİMLERİNİN GÜNLÜK YAŞAMA YANSIMALARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

Mesut BOZYEL

Ağustos 2019, 69 sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının almış olduğu dijital okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük yaşama yansımaları açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının, dijital okuryazarlık dersinde öğrenmiş oldukları konuların günlük hayata daha fazla yansiyabilmesi için dersin konuları, işleniş şekli ve günlük hayatta kullanılabilirliği gibi araştırma sorularında merak edilen konulara cevaplar aranmaktadır.

Yöntem: Bu çalışmamızda araştırma nitel araştırma yöntemi olan durum çalışması modeli ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada dijital dönüşüm kapsamında üniversitelerde dijital okuryazarlık dersi bir durum olarak ele alınmıştır. Çalışmadaki katılımcılar Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü, İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü ve Türkçe Öğretmenliği bölümü 3. sınıf öğrencilerinden dijital okuryazarlık dersini alanlar arasından seçilmiştir. Bölümlerden seçilen öğretmen adaylarına dijital okuryazarlık ölçeği uygulanmıştır. Ölçek sorularına verilen cevaplara göre her sınıftan 6'şar öğrenci olmak üzere toplamda 18 öğrenci belirlenmiştir. Belirlenen öğrenciler arasından gönüllü olanlar ile odak grup görüşmeleri yapılmıştır.

Bulgular: Uygulama sonucunda elde edilen verilere göre, Dijital Okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının, ders deneyimlerinin günlük hayata yansımaları etkileyen faktörlerin; dersin konuları, dersin işleniş şekli ve günlük hayatla ilişkilendirilmesi olduğu görülmektedir. Dersin faydasına ilişkin algıların önceki deneyimlerden olumsuz etkilenebildiği, ilerleyen haftalardaki konulara göre derse bakışın değiştiği ortaya çıkmıştır.

Sonuç: Dijital Okuryazarlık dersi deneyimlerinin günlük hayatta daha fazla kullanılabilmesi için dersin teorik bilgilerin işlenmesi yerine uygulamalı olarak işlenmesi ayrıca derste işlenen konuların daha güncel olması ve günlük hayatla ilişkilendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Dijital okuryazarlık dersine ilişkin algıların iyi yönetilmesi adına dersin bilgisayar dersiyle ilişkisi ve profesyonel gelişimdeki rolü açıklanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuryazarlık, Odak Grup Görüşmesi, Dijital Okuryazarlık Ölçeği, Dijital Dönüşüm, Uzaktan Eğitim

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF TEACHER CANDIDATES' DIGITAL LITERACY COURSE EXPERIENCES IN TERMS OF DAILY LIFE

Mesut BOZYEL

August 2019, 69 Page

Aim: The aim of this thesis is to examine the Teacher candidates' teacher candidates' digital literacy course experiences in terms of daily life. In line with this aim, in order to reflect the subjects teacher candidates have learned in digital literacy course to daily life more the research questions are searched for answers to questions such as subjects of the course, how it is handled, and its usability in daily life.

Method: This study was conducted with the case study model, which is a qualitative research method. In this study, digital literacy course in universities is considered as a case with in the scope of digital transformation. The participants of the study were selected among the 3rd grade students who took digital literacy course in Muş Alparslan University Faculty of Education departments of Preschool Education, Mathematics Teaching and Turkish Teaching. Digital literacy scale was applied to the students selected from the departments. According to the answers given to the digital literacy scale questions, a total of 18 students - six students from each department - were selected. Then, focus group interviews were conducted with 18 selected students.

Results: According to the findings of the study, it is seen that the factors affecting the reflections of the teacher candidates' Digital Literacy course experiences to the daily life are related to subjects of the course, method of the course and attribution daily life. It was found that perceptions about the benefit of the course could be affected negatively from previous experiences and that the perception about the course changed according to the subjects in the following weeks.

Conclusion: In order to be able to use Digital Literacy course experiences more frequently in daily life in universities, it is concluded that the course should be applied in practice instead of processing theoretical knowledge, and the topics in the course should be more up to date and be related to daily life. In order to better manage the perceptions of digital literacy course, the relation of the course with computer course and its role in professional development should be explained.

Keywords: Digital Literacy, Focus Group Interview, Digital Literacy Scale, Digital Transformation, Distance Education

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	3
Varsayımlar.....	4
Sınırlılıklar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	5
Okuryazarlık.....	5
Dijital Okuryazarlık.....	7
Dijital okuryazarlığın kapsamı.....	7
Dijital okuryazarlığa duyulan ihtiyaç ve önemi.....	10
Dijital okuryazarlık becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi.....	11
İlgili Araştırmalar.....	13
Dijital Okuryazarlığın Öğretmen ve Öğretmen Adaylarındaki Algılarına Dair Çalışmalar.....	13
Dijital Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesine Dair Çalışmalar.....	15
Dijital Okuryazarlığın Kazandırılmasına Dair Çalışmalar.....	18
Farklı Okuryazarlık ile Günlük Yaşam Becerilerine Katkısını İçeren Çalışma.....	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	22
Yöntem.....	22
Araştırma Modeli.....	22
Çalışma Grubu.....	23
Veri Toplama Araçları.....	26

Araştırma Süreci.....	28
Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	29
Veri Analizi	30
Araştırmacının Rolü	31
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	32
Bulgular	32
BEŞİNCİ BÖLÜM	44
Sonuç - Tartışma ve Öneriler	44
Sonuç ve Tartışma.....	44
Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının bu dersten beklentileri.	44
Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının beklentilerinin ders sürecindeki değişimi.	45
Dersin gerekliliği konusunda öğretmen adaylarının görüşleri.	46
Öğretmen adaylarının, dersin işleniş şeklinin günlük yaşama etkisi açısından değerlendirmesi.	46
Dijital okuryazarlık dersinde yer alan konuların, öğretmen adaylarına göre günlük yaşama yansımalarına ilişkin yaklaşımlarının incelenmesi.	47
Öneriler	48
KAYNAKÇA	50
EKLER	55
EK-1. Dijital Okuryazarlık Ölçeği	55
EK- 2. Gönüllük Sözleşmesi	56
EK- 3. Görüşme Formu.....	57
ÖZGEÇMİŞ.....	59

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Öğrenci Demografik Bilgiler	24
Tablo 2. Araştırma Takvimi	29
Tablo 3. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği	29
Tablo 4. Dersin İçeriği İle İlgili Beklentiler	33
Tablo 5. Dijital Okuryazarlık Dersinde Beklentileri Olumsuz Etkileyen Faktörler	35
Tablo 6. Dijital Okuryazarlık Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Düşünceler	37
Tablo 7. Dijital Okuryazarlık Dersinin Günlük Hayata Yansımamasının Nedenleri	38
Tablo 8. Dijital Okuryazarlık Dersinde İşlenen Konuların, Günlük Hayata Yansıması İçin Gerekli Olan Özellikleri	41
Tablo 9. Dijital Okuryazarlık Dersinde İşlenen Konuların, Günlük Hayata Yansımasını Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Öğrenci Görüşleri	43

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Okuryazarlık türleri.....	5
Şekil 2. Dijital okuryazarlık boyutları.	8
Şekil 3. Dijital okuryazarlığın bileşenleri.	9
Şekil 4.Örnekleme yöntemlerinin sınıflandırılması.	25

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Okuryazarlık, okuma ve yazmanın dışında tüm basılı materyalleri tanımlayabilme, anlayabilme, yorumlayabilme ve hesaplayabilme becerisi olarak belirtilebilir (Kurt, 2010). Okuryazarlık, ilgili alanda ayakta durabilme, ilgili alanda yeterli olabilme becerisidir. Örneğin medya okuryazarlığı, medya alanındaki her şeyi görebilme, algılayabilme, yorumlayabilme becerisidir. Dijital okuryazarlık ise önemli bir düşünme şeklidir, hangi bilginin işlevsel olup olmayacağını kararının verilebilmesidir (Eshet, 2004). Farklı bir tanımda ise dijital okuryazarlık, farklı donanım parçalarını ve yazılım uygulamalarını kullanabilme bilgi ve becerisine sahip olma, dijital bilgileri anlayabilmeyi ve eleştirebilmeyi yapabilecek özellikte olma, yine bu dijital teknolojileri kullanarak yeni bilgi üretebilme becerisine sahip olmaktır (Glister, 1997). Daha önceden yapılan çalışmalara bakıldığında tam anlamıyla dijital okuryazarlığın tanımlanması adına ortak bir görüş olmadığı gibi birçok birey farklı tanımlarla dijital okuryazarlığı ifade etmiştir. Her ne kadar farklı tanımlamalar olsa da ortak özellikleri bakımından dijital okuryazarlık en genel anlamıyla, dijital ortamı kullananların sahip olması gereken becerilerin bütünüdür (Burnett & McKinley, 1998). Çalışmanın şeklinde ve araştırılan ihtiyaçlara göre çok farklı beceriler dijital okuryazarlık adına beklenebilmektedir. Bu beceriler sayesinde bireyler teknoloji kullanımında daha dikkatli, faydalı ve sağlıklı sonuçlar elde edebildikleri gibi zararlı kullanımdan da uzak kalabilmektedirler.

Dijitalleşmenin yoğun olduğu bu çağda öğretmenler, teknolojik değişimlerin ve eğitimsel yeniliklerin hızına cevap vermede ve bu değişimleri sınıf uygulamaları için tutarlı bir şekilde derse dâhil etmede önemli zorluklarla karşılaşmaktadırlar (Allen & Berggren, 2016). Bu zorluklarla mücadele etmek adına dijital okuryazarlık becerisini kazandırmak amacıyla üniversitelerde yaygın olarak dijital okuryazarlık eğitimleri verilmektedir. Dijital okuryazarlığı kazanma süreci ise 3 aşamada ele alınmaktadır (Martin & Grudziecki, 2006). İlk aşaması dijital yeterliliklerin kazanılmasıdır. Dijital yeterlilik ise bu alandaki beceri, kavram, yaklaşım ve tutumu içermektedir. İkinci aşama ise bu yeterliliklerin kullanımı gelmektedir. Dijital kullanım ise dijital yeterliliğin belirli bir alanda kullanılabilmesi ve uygulanabilmesini içermektedir. Son aşamasında ise yenilikçi dijital dönüşüm gelmektedir. Dijital dönüşüm, sahip olunan dijital yeterliliklerin ve uygulamaların yenilikçiliğe uygun olmasını sağlamakta ve bilgi alanında önemli sayılabilecek değişikliklere imkân vermektedir.

Dijital okuryazarlığı bilgi edinmede, başarıya ulaşmada, eleştirel yaklaşabilmede etkili olarak görebiliriz. Bu sebeplerden dolayı Dijital Okuryazarlık günlük hayatın tam olarak içinde yer almaktadır. Eğitim alanında da ülkelerin ulusal öğretim programlarında günlük yaşam ile disiplinler arası ilişkilendirmenin gerekliliği vurgulanmıştır (Czerniak, Weber, Sandmann, & Aher, 1999). Bu noktadan hareketle dijital okuryazarlığın sadece teorik bilgilerden ibaret olmaması gerektiği açıktır. Fakat dijital okuryazarlık eğitiminde, günlük hayatla ilişkilendirme konusunda nelerin yapılması gerektiği, güçlü ve zayıf yönleri bakımından neler olduğunun belirlenmesine ihtiyaç olmasına rağmen, alanyazın çalışmalarına bakıldığında daha çok dijital okuryazarlık ile ilgili kazanımlarından, becerilerinden, sosyal medya kullanımları, yaş aralıkları ve cinsiyet ile dersin ilişkisinden ve buna benzer etkilerden bahsedilmektedir. Bu çalışmanın temel gerekçelerinden biri de günlük yaşamla bu denli ilişkili olan dijital okuryazarlık becerilerinin günlük hayata yansması sürecinin alanyazın çalışmalarında yeterince incelenmemesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının almış olduğu dijital okuryazarlık dersindeki deneyimlerinin günlük yaşama yansmaları açısından incelenmesidir. Bu çalışmanın temel çerçevesi dijital okuryazarlık ile günlük yaşam becerilerinin kazandırılmasıdır. Öğrenci, işine yarayan davranışları daha kolay öğrenebilir (Sönmez, 1999). Bu sebeple dersi öğretmen adaylarının işine yarar hale getirmek ve günlük hayat ile ilişkilendirmek ilgili dersin günlük hayatta daha fazla kullanılmasını sağlayabilmektedir. Bu araştırmanın amacı doğrultusunda dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adayları ile dersin konuları, işleniş şekli ve günlük hayatta kullanılabilirliği gibi konularda aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmaktadır.

Tez kapsamında cevabı aranacak araştırma soruları şunlardır:

- Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının bu dersten beklentileri nelerdir?
- Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının beklentileri ders sürecinde nasıl değişmiştir?
- Dersin gerekliliği konusunda öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adayları, dersin işlenişini günlük yaşama etkisi açısından nasıl değerlendirmektedir?
- Dijital okuryazarlık dersinde yer alan konuların, öğretmen adaylarına göre günlük yaşama yansmasına ilişkin yaklaşımları nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Dijital Okuryazarlığın sadece fare ve klavye kullanabilme becerisinin çok ötesinde olduğu konusunda birçok araştırmacı hemfikir. Örneğin (Martin, 2005) Dijital okuryazarlığı Dijital kaynaklara ulaşabilmek, yönetebilmek, değerlendirebilmek, analiz edebilmek ve sentezleyebilmek gibi bir süreç ile açıklamıştır. Eshet, (2004) ise çalışmasında dijital okuryazarlığı değerlendirme süreci şeklinde tanımlayarak dijital okuryazarlığın, hangi bilginin işlevsel olup olmayacağını kararının verilebilmesi olduğunu söylemektedir. Başka bir çalışmada ise Dijital Okuryazarlık için, elde edilen bilgilerle süreç üzerinde düşünebilme ve sonucunda yapıcı sosyal faaliyetler ortaya çıkarabilme (Eshet-Alkalai, 2004) olduğu ifade edilmektedir. Bu tanımlardan yola çıkarak Dijital Okuryazarlığın günlük hayatımızda çok önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Dijital Okuryazarlık, yaşadığımız dijital çağın bir gereği olarak bireylere bütün teknolojilerden haberdar olup onları kullanabilme ve dijital ortamda doğru ile yanlış ayırt edebilme becerisini kazandırmaktadır.

Geleneksel okuryazarlığın bir alternatifi olarak düşünülen dijital okuryazarlık aslında geleneksel okuryazarlığa katkıda bulunan bir alandır ve çağdaş dünyada çalışma ve öğrenme için gereklidir (Churcill, Oakley & Churchill, 2008). Bireyler bu teknolojiyi kullanırken doğru ve gerekli bilgiye ulaşabilir, üretebilir ve bunu paylaşabilirler. Teknoloji yardımıyla bu bilgiyi öğrenebilir ve öğretebilirler. Dijital okuryazarlık kavramı sadece dijital ortamda karşılaşılanların faydalı yada zararlı olarak ayırt edilebilmesinin yanında kullanıcıların dijital ortamda karşılaştıkları zorluklarla baş edebilmesinde de önemli bir yere sahiptir (Çubukçu & Bayzan, 2013).

İnternet sayesinde hızlı gelişen teknoloji ile birlikte her geçen gün yeni bir donanım aygıtı, yazılım ya da uygulama gün yüzüne çıkmaktadır. Bireylerin ise sürekli yenilenen bu ürünleri kullanabilmek ve yorumlayabilmek için belli bir bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde bireyler bu yeniliklerin gerisinde kalarak teknolojiyi yanlış kullanma ve yanlış yorumlama ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Örneğin güvenilir olmayan web siteleri kullanılarak farkında olmadan bilgisayarımızdaki tüm belgeler ve bilgiler yanlışlıkla paylaşılabilir. Bunun gibi olumsuzluklardan etkilenmemek için dijital okuryazarlık becerisine ihtiyaç duyulmaktadır.

Dijital okuryazarlık, dijital ortamı kullananların sahip olması gereken becerilerin bütünüdür (Burnett & McKinley, 1998). Bu becerilere sahip olmayan öğretmenler, günümüz teknolojisinde hem ders aktiviteleri anlamında hem de bilgiye ulaşım anlamında yetersiz kalabilmektedirler. Tüm bu gereksinimlerden dolayı, teknolojinin gerisinde kalmayıp çağın gereğini yerine getirmek için eğitim sistemlerimize dijital okuryazarlığı eğitimi entegre

edilmektedir. Üniversitelerde dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması önemli görülmekte ve bu becerilerin kazandırılması için yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Akyüz (2001)'e göre, kitaplarda öğrenilen bilgilerle gerçek hayat arasında bir bağ kurulamaması ezberciliğin nedenleri arasında yer almaktadır. Üniversitelerde verilen bu ders ile günlük yaşam arasında bir bağ kurulmaması durumunda dersin amacına ulaşması ve günlük hayata yansması çok daha zor olmaktadır.

Konular gerçek hayata benzerlikleri ölçüsünde öğrencilerde ilgi uyandırmakta ve bunun sonucunda öğrenme daha etkili olmaktadır (Büyükkaragöz & Çivi,1994). Bu nedenle çalışmada öğretmen adayları ile öğrendiklerini günlük yaşama yansıtmaları konusunda görüşmeler yapılarak araştırma sorularına cevaplar aranmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar dijital okuryazarlık derslerinin günlük hayata yansımalarının sağlanması ve daha etkili bir şekilde tasarlanmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca bu çalışma, öğretmen adayları ile yapılan görüşmelere göre birçok üniversitede verilen dijital okuryazarlık dersinin işlenmesi sürecinde bu dersin günlük hayata yansması için yapılması gerekenleri araştırıp mevcut çalışmalara katkı sağlayabilecektir.

Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, uygulanan Dijital okuryazarlık ölçeğine içtenlikle cevap verdikleri,
2. Araştırmada kullanılan ölçek sorularının öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık durumunu doğru ölçtüğü,
3. Katılımcıların görüşme sorularını samimi ve doğru bir şekilde yanıtladıkları,
4. Görüşmelerden elde edilen sonuçların geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Muş Alparslan Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve dijital okuryazarlık dersi alan öğretmen adayları ile,
2. Araştırma “Dijital Okuryazarlık” dersi ile,
3. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusu alt başlıklara ayrılıp alanyazın kapsamında özetlenmiştir. Tez kapsamında okuryazarlığın tanımı yapılarak okuryazarlık çeşitlerine değinilmiştir, dijital okuryazarlığa dair genel bilgiler verilerek içerdiği beceriler belirtilmiştir. Daha sonra genel bir alanyazın çalışması yapılarak şimdiye kadar dijital okuryazarlık hakkında yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Okuryazarlık

Kavramsal olarak ele alındığında okuryazarlık ilk dönemlerdeki mağaza duvarlarına çizilen resimlere kadar götürülebilir. Fakat tanımlamak gerekirse okuryazarlık, sadece okuma ve yazmanın dışında tüm basılı materyallerin tanımlayabilme, anlayabilme, yorumlayabilme ve hesaplayabilme becerisi olarak belirtilebilir (Kurt, 2010). Genel olarak okuryazarlık sadece okuyabilme ve yazabilme becerisi olarak algılanmaktadır. Gelişen teknolojiler sayesinde okuryazarlığın formatı ve şekilleri de değişmiş ve yeni okuryazarlık çeşitleri ortaya çıkmıştır. Günümüzde çok farklı okuryazarlık çeşitleri mevcuttur.

Okuryazarlık çeşitleri.

Okuryazarlık çeşitleri isim olarak farklı olsalar da birbirleriyle ilişkilerinden dolayı net bir ayrımı yoktur. Şimdiye kadar tanımlanan okuryazarlık çeşitleri Şekil 1’de belirtilmiştir.

Şekil 1. Okuryazarlık türleri

Şekil 1’den de anlaşılacağı gibi birçok okuryazarlık bilişim ile ilişkilidir. Bu da onların benzerliklerinden biridir. Son yıllarda hızla gelişen bilgisayar teknolojilerinin bu durumda

etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu etkilerden dolayı yaşadığımız çağa bilgi toplumu veya teknoloji toplumu isimleri verilmiştir (Webster, 2004; Castells, 2004).

Okuryazarlık çeşitleri birçok farklı başlık altında toplanabilir. Bu başlıklar gelişen teknoloji ile birlikte oluşmuş veya değişkenlik göstermiştir. Son yıllarda kullanılan okuryazarlık çeşitlerinden bazılarını aşağıdaki başlıklar şeklinde sıralayabiliriz;

Görsel Okuryazarlık: Farklı görsellerin (fotoğraf, illüstrasyon, film, müzik videosu, ilan, reklam, vb.) bilişsel olarak algılanılarak farklı türdeki bilgiye ulaşabilme, bunu analiz edebilme ve iletişim kurabilme becerisidir (Chauvin, 2003).

Bilgi Okuryazarlığı: Bu okuryazarlık türü ilk önce bilginin kendisinden haberdar olmakla başlamaktadır. Daha sonra ise bu bilginin kimliğinin ne olduğunu, nerede olduğu, nasıl elde edileceği ve hangi türde olduğunun bilinmesini kapsamaktadır (Apak, 2008).

Bilgisayar Okuryazarlığı: Temel olarak bilgisayar sistemlerini tanıma ve kullanabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bilgisayarı kullanırken bilgiye ulaşabilme, bilgisayar vasıtasıyla iletişim kurabilme ve bilgisayarı kullanarak herhangi bir problemi çözebilmek de bu okuryazarlık kapsamı içindedir (Coşkunserçe, 2007).

İnternet Okuryazarlığı: İnternette istenilen bilgiye ulaşabilmeyi, iletişim platformlarını kullanabilmeyi ve anlamlı bir öğrenme sağlayabilmektir (Ersöz & Meral, 2007).

Teknoloji Okuryazarlığı: Teknolojik herhangi bir şeyin kullanılabilmesi, uygulanabilmesi ve değiştirilebilmesi için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaktır (Odabaşı, 2000).

Dijital Okuryazarlık: Mevcut bilgiye hem bilgisayar hem de farklı teknolojileri kullanarak ulaşabilme, anlayabilme ve kullanabilme becerisidir (Eshet-Alkalai, 2004).

Medya Okuryazarlığı: İnsanların medyadan istediği bilgiyi edinebilmesi, bu bilginin doğruluğunun çözümlenebilmesi ve güvenilirliğinin kararına varılabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Pérez-Tornero, Celot & Varis2010).

Eleştirel Okuryazarlık: Bilginin hem elde edilmesinde hem de kullanılmasında eleştirel bir bakış açısına sahip olma becerisidir (McLaughlin & DeVoogd, 2004).

Dijital Okuryazarlık

Dijital okuryazarlık kavramını ilk kullanan Glister (1997) olmuştur. Glister, dijital okuryazarlığın sadece bilgisayardaki tuşlarla oynamak olmadığını bundan daha geniş bir kavram olduğunu ve özünde de fikir yürütme olduğunu belirtmiştir. Glister bu fikirlerini açıklamak için şu üç ilkeyi belirlemiştir:

1. Farklı donanım araçlarını ve yazılım uygulamalarını kullanabilme bilgi ve becerisine sahip olmak.
2. Dijital bilgileri anlayabilmeyi ve eleştirebilmeyi yapabilecek özellikte olmak.
3. Yine dijital teknolojileri kullanarak yeni bilgi üretebilme becerisine sahip olmak.

Gelişen teknolojilerle beraber çoğu uygulamalarda bu teknolojilere ayak uydurmaya başlamıştır. Bu gelişmeler her bireyi ayak uydurmaya zorlamaktadır. Bu açıdan dijital okuryazarlık çok önemli bir konuma gelmektedir. Dijital okuryazarlık en genel anlamıyla dijital ortamı kullananların sahip olması gerektiği becerilerin bütünüdür. (Burnett & McKinley, 1998). Bu yüzden dijital okuryazarlar farklı teknolojileri kullanabilme becerisine sahiptirler, bu teknolojiyi kullanırken doğru ve gerekli bilgiye ulaşabilir, üretebilir ve bunu paylaşabilirler. Martin(2005)' e göre dijital okuryazarlık, dijital ortamı kullanabilmek için bireylerin yeteneklerini geliştirmesi, dijital verilere erişmesi ve bunları değerlendirebilmesi, analiz ve sentez ile yeni bilgiler oluşturabilmesi, bireylerle iletişim kurabilmesi, yapıcı eylemlerle süreci günlük hayatına yansıtabilmesi şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi dijital okuryazarlık, bir süreç gerektirir ve bu sürecin sonucunda da kazanılan becerilerin uygulanmasını gerektirir. Dijital ortamları keşfedip kullanabilmek için dijital okuryazarlığa ihtiyaç duyulmaktadır.

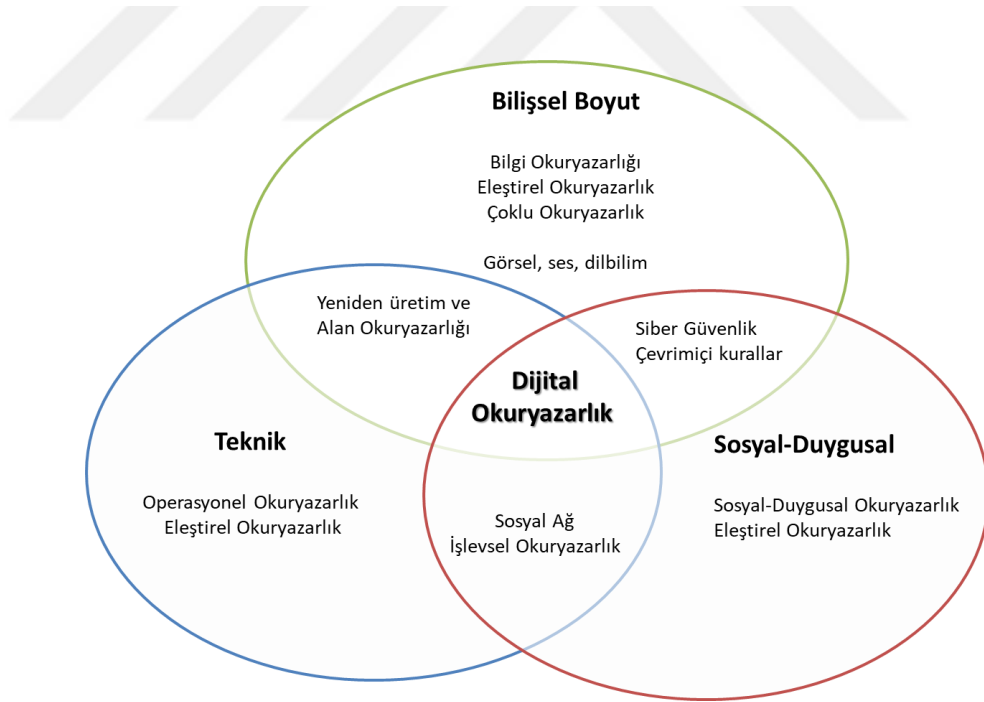
Dijital okuryazarlığın kapsamı.

Dijital Okuryazarlığın sadece fare ve klavye kullanabilme becerisinin çok ötesinde bir beceri olduğu konusunda çoğu araştırmacı hemfikir. Dijital okuryazarlık kavramı ele alınırken birçok boyutunun ve sürecinin olduğundan bahsedilmiştir. Bu anlamda dijital okuryazarlığın kapsamı adına şunlar söylenebilir:

- Dijital kaynaklara ulaşabilmek, yönetebilmek, değerlendirebilmek, analiz edebilmek ve sentezleyebilmektir (Martin, 2005).
- Önemli bir düşünme şeklidir; hangi bilginin işlevsel olup olmayacağına kararının verilebilmesidir (Eshet, 2004).

- Elde edilecek bilgi ile konunun daha iyi anlaşılabilmesinin sağlanması ve ilgili teknolojiler yardımıyla konunun öğreniminin hızlandırılabilmesidir (Holum & Gahala, 2001).
- Elde edilen bilgilerle süreç üzerinde düşünebilme ve sonucunda yapıcı sosyal faaliyetler ortaya çıkarabilmesidir (Eshet-Alkalai, 2004).

Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi dijital okuryazarlığın kapsamı ve boyutları çok geniştir. Dijital okuryazarlık genel olarak teknik, bilişsel ve sosyal olarak üç farklı boyutta ele alınmıştır (Ng, 2012). Bu boyutlar Şekil 2’de belirtilmiştir. Dijital okuryazarlığın bilişsel boyutu eleştirel düşünme, değerlendirme ve bilgi işlem döngüleriyle ilişkilidir. Ayrıca internet içeriklerinin etik ve hukuki boyutlarının bilinmesi becerisi de bu boyutun kapsamına girmektedir. Sosyal-duygusal boyutu ise yanlış anlamaya meydan vermemek için uygun ve saygılı bir dil kullanımını, kişisel bilgileri fazla paylaşmamayı, herhangi bir sorun olduğunda bunu çözebilmeyi veya ilgili yerlere rapor edebilmeyi içermektedir. Eleştirel okuryazarlık ise her üç boyutta da mevcut olan bir özelliktir. Bu özellik okunan her türlü bilginin sorgulanmasını ve farklı kaynaklara bakabilme becerisini içermektedir.

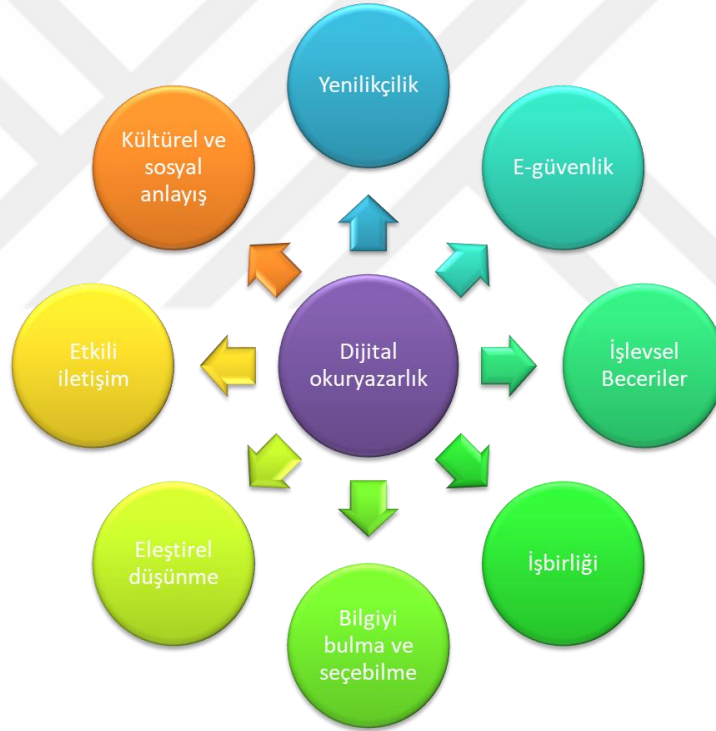
Şekil 2. Dijital okuryazarlık boyutları.

Bir diğer çalışmada ise dijital okuryazarlığın görsel okuryazarlık, çoğaltma okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı ve sosyal-duygusal okuryazarlık gibi beş farklı okuryazarlığı kapsadığı belirtilmiştir (Eshet-Alkalai, 2004).

Dijital okuryazarlığı kazanma süreci ise 3 aşamada ele alınmaktadır (Martin & Grudziecki, 2006):

1. İlk aşaması dijital yeterliliklerin kazanılmasıdır. Dijital yeterlilik ise bu alandaki beceri, kavram, yaklaşım ve tutumu içermektedir.
2. İkinci aşaması ise bu yeterliliklerin kullanımı gelmektedir. Dijital kullanım ise dijital yeterliliğin belirli bir alanda kullanılabilmesi ve uygulanabilmesini içermektedir.
3. Son aşamasında ise yenilikçi dijital dönüşüm gelmektedir. Dijital dönüşüm sahip olunan dijital yeterliliklerin ve uygulamaların yenilikçiliğe olanak sağladığı ve bilgi alanında önemli sayılabacak değişikliklere imkân vermesini içermektedir.

Dijital okuryazarlığın bileşenleri ise sekiz farklı bileşen olarak tanımlanmıştır (Payton & Hague, 2010). Bu bileşenler Şekil 3’de belirtilmiştir:

Şekil 3. Dijital okuryazarlığın bileşenleri.

1. İşlevsel beceriler: İşlevsel beceriler bireyin dijital okuryazarlık konusunda farklı teknolojik aygıtları yada uygulamaları kullanabilmesidir. Örneğin paint ile resim yapmak yerine photoshop ile çalışmadır.
2. Yenilikçilik: Dijital okuryazarlık yaratıcı bir süreç sonucunda yeni bir ürün ortaya koyabilmektir.
3. İş birliği: Dijital okuryazarlık aynı zamanda başkaları ile birlikte anlam oluşturmayı kapsamaktadır. Örnek olarak Yandex navigasyon gibi dijital

ortamlarda herkesin yeni bilgi ekleyebileceği, bilgiyi güncelleyebileceği platformlar verilebilir.

4. Etkili iletişim: Dijital okuryazarlıktaki iletişim becerileri geniş kitlelerle paylaşılma imkânı vermektedir.
5. Bilgiyi bulma ve seçebilme: Dijital okuryazarlığın bir diğer boyutu da bireylerin ilgili konu hakkında güvenilir bilgilere ulaşılma becerisidir.
6. Eleştirel düşünme: Dijital ortamlardan elde edilen bilgi ve ifadeleri araştırıp doğruluğunu inceleyip değerlendirme becerisidir.
7. Kültürel ve sosyal anlayış: Dijital okuryazarlık kültür ve sosyal yapı oluşturmayı ve bunların paylaşılmasını gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.
8. E-Güvenlik: Uygunsuz içerik ve zararlı bilgi kaynaklarına karşı bilinçli olup kullanabilmeyi ifade etmektedir.

Dijital okuryazarlığa duyulan ihtiyaç ve önemi.

Dijital okuryazarlık, profesyonel bir şekilde teknolojiyi kullanabilme, yorumlayabilme, anlayabilme, araştırma yapabilme ve iletişim kurabilme yeteneğidir (Common Sense Media, 2009). Dijital okuryazar olan bireyler teknoloji kullanımında bu yeteneklere sahip olduklarından dolayı çok kolay bir şekilde dijital ortamları kullanabilmektedirler. Dijital okuryazar olan bireyler; aradıkları bilginin nerede ve nasıl bulabileceklerini tanımlayabilmeli, doğru bilginin ne olduğunu, hangi kaynaktan edinebileceğini, bu bilgileri hangi araçlar ile sunabilmeyi, nasıl çıktılar oluşturabileceklerini bilmeli ve edindikleri bilgileri başkaları ile paylaşarak, güvenli bir şekilde iletişim kurabilmelidirler (Hague & Payton, 2010). Bu sebeplerden dolayı dijital okuryazarlık günümüzde dijital ortamları kullanabilmek ve yönetebilmek için bireylerin kazanması gereken bir ihtiyaç haline gelmiştir.

İnternet teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte her alanda kolaylık sağlayan web sitelerinin sayısı her geçen gün artmakta iken, web siteleri sayesinde eğitim, sağlık ve iş gibi birçok alanda hizmet verilmektedir. Dijital okuryazarlık, dijital araçların ve ağların kullanımında ve güvenliğinde bilgili olma anlamına gelir. Bu araçları öğrenme, işbirliği ve kullanım için güvenli ve başarılı bir şekilde uygulayabilme becerisini içerir. Ayrıca kötü amaçlı bilgisayar korsanlığı gibi suçlara karşı koruma sağlar (Deye, 2015). Web sitelerinde çevrimiçi hırsızlık, özel bilgilerin paylaşımı, zararlı yazılımlar, yanlış yönlendirme gibi birçok güvensiz ve tehlikeli durumlar olabilmektedir. Sıradan bir haber yazısı gibi gözükken haber sitelerinin bile güvenilirliği ve kaynağı sorgulanmalıdır. Fakat bu sorgulama, yeni dijital teknolojiyle tanışmış bireyler için çok kolay olmamaktadır. Bu gibi durumlar dijital

okuryazarlık becerileri gerektirmekte ve bu anlamda dijital okuryazarlığın önemini ortaya koymaktadır.

Dijital okuryazarlık, hem ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın Fatih projesi ile okullarda önemi daha fazla anlaşılacak olması hem de Medya okuryazarlığı dersinin seçmeli ders olarak konulmasından dolayı ilkokul düzeyinden itibaren farkındalık oluşturulması amacıyla uygulanmaya başlanmıştır (Çubukçu & Bayzan, 2013). Dijital okuryazarlık günümüzde artık birçok alanda kendini hissettirmiş ve bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Dijital okuryazarlık konusunda öğretmenler veya öğretmen adaylarının ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerinde birçok araştırmalar yapılmıştır (Hutchison & Reinking, 2011; Hutchison, 2012; Hutchison & Colwell, 2016; Pierczynski, 2015). Bu çalışmaların ortak noktaları şu şekilde olmuştur:

- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital teknolojileri kullanmaya olan büyük istekleri mevcut olduğu;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital metin okuma isteğinin yüksek olduğu;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının mesleki öğrenme ağı oluşturmak istediği fakat bu konuda yardım almak istediği;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığı klasik okuryazarlığa bir tamamlayıcı unsur olarak gördüğü;

Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital kaynaklara ulaşmada zaman, erişim ve mesleki gelişim eksikliği gibi engellerinin olduğu belirtilmiştir.

Eshet(2004) ise çalışmasında dijital okuryazarlığın, hangi bilginin işlevsel olup olmayacağını kararının verilebilmesi olduğunu söylemektedir. Dijital okuryazarlık yaşadığımız dijital çağın bir gereği olarak bireylerin teknolojilerden haberdar olmasını sağlayıp onlara dijital ortamda doğru kullanabilme becerisi kazandırmaktadır.

Dijital okuryazarlık becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi.

Dijital okuryazarlık önceki başlıklarda belirtildiği gibi çok sayıda beceriyi içeren bir beceri setidir. Dijital okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar kadar bunun ölçülmesi ve değerlendirilmesi üzerinde de durulmuştur. Dijital okuryazarlık becerisinin ölçülmesi en az geliştirme kadar önemlidir. Çünkü ölçülemeyen bir şeyin geliştirilmesi anlaşılabilir. Dijital okuryazarlık becerisini ölçmek için belirli çerçeveler üzerinden ölçekler hazırlanmıştır.

Dijital okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi adına farklı zamanlarda farklı kapsamlarda çalışmalar yapılmıştır. İlk zamanlarda bilgisayar okuryazarlığına sonradan internet okuryazarlığına yönelik ölçekler yapılırken daha sonradan dijital okuryazarlık kavramı yaygınlaştıkça dijital okuryazarlığa yönelik ölçekler geliştirilmiştir. Yapılan ilk çalışmalardan birisi 1987 yılında ortaokul öğrencilerine uygulanmış “Computer Alfabet is me Schalen Twente” (CAST) isminde yayınlanmıştır (Voogt, 1987). Bilgisayar Okuryazarlığını ölçen 25 soruluk bu ölçek Hollandaca dilinde hazırlanmıştır. Bir diğer çalışma ise Öğrenci Bilgi Okuryazarlığı Öz Yeterlik Raporu ölçeği şeklinde 2005 yılında gerçekleştirilmiştir (Brown, 2005). Bu ölçek ise 22 maddeden oluşmaktadır. Artan internet kullanımına paralel bir şekilde 2010 yılında İnternet Öz Yeterlilik Ölçeği geliştirilmiştir (Tsai & Tsai, 2010). Yıllar ilerledikçe, ihtiyaçlar değiştikçe okuryazarlık becerileri ve ölçümleri de değişmektedir.

Ülkemizde yapılan çalışmalar arasında doğrudan dijital okuryazarlık ile ilgili bir ölçek olmamasına rağmen bu alana yakın olarak görebileceğimiz Çakıroğlu, Gökoğlu ve Çebi (2015)'nin hazırlamış olduğu öğretmenlerin teknolojiye entegre olması adına farklı bir ölçek geliştirme çalışması vardır. Çalışmada teknolojiye erişim, teknolojiye ayrılan zaman, teknoloji bilgi eksikliği, teknolojik teknik destek ve değişime direnç gibi faktörlerin teknolojiye olan entegrasyonda en büyük engeller olduğu belirtilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmasına ilkökul ve lise öğretmenlerinden oluşan toplamda 820 öğretmen katılmış; bunların % 53'üne yazılı olarak uygulanmış, %47'sine ise online olarak uygulanmıştır. Bu öğretmenler cinsiyet, yaş, tecrübe ve bilgisayar deneyimlerine göre sınıflandırılmıştır. Ölçek içinde 5 farklı boyut oluşturulmuştur:

- “Teknoloji Okuryazarlığı (TOY)”: Öğretmenlerin teknoloji hakkında güncel bilgi ve beceri seviyelerinin ölçümü için;
- “Teknoloji ile Öğretim (TÖ)”: Öğretmenlerin teknolojiyi ne kadar kendi derslerinde kullanabilme seviyelerinin ölçümü için;
- “Etik ve Politikalar (EP)”: Öğretmenlerin teknolojiyi kullanırken dijital güvenlik ve etik konularında bilgi ve beceri seviyelerinin ölçümü için;
- “Mesleki Gelişim (MG)”: Öğretmenlerin teknolojiyi mesleki gelişim alanında ne seviyede kullandıklarının ölçümü için;
- “Organizasyon ve Yönetim (OY)”: Öğretmenlerin teknolojiyi kendi derslerinde kullanırken ne denli etkililiği arttırabildiklerinin ölçümü için;

Yapılan istatistiki analizlere göre güvenilirlik katsayısı en yüksek olan 28 madde öğretmenlerin teknolojiye entegrasyon ölçeğine dahil edilmiştir. Yapılan analizlerin sonuçları

da bu ölçeğin öğretmenlerin teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirebilme düzeylerini belirlemede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır.

Dijital okuryazarlık kavramının önemine dair onca argüman olmasına rağmen ülkemizde kullanılabilir bir ölçek son yıllara kadar geliştirilememiştir. İlk olarak 2012 yılında geliştirilen dijital okuryazarlık ölçeği (Ng, 2012); ancak 2017 yılında kendi dilimize ve kültürümüze göre ele alınıp geliştirilmiştir (Hamutoğlu, Güngören, Uyanık & Erdoğan2017).

Ng tarafından geliştirilen dijital okuryazarlık ölçeği temelde 17 maddeden oluşmakta ve 4 faktöre göre değerlendirme yapmaktadır. Bu faktörler tutum, teknik, bilişsel ve sosyaldır. Geliştirilen ölçek ilk defa üniversitede öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğrenciler üzerinde denenmiştir. Değerlendirme ise 5'li likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Dijital okuryazarlık ölçeği EK 1'de sunulmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Yapılan araştırmalarda dijital okuryazarlığın bireylerdeki algılarından, dijital okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerden, kazanımlardan becerilerden ve bireylerin farklı okuryazarlıklar ile günlük yaşama yansımaları ile ilgili konular işlenmiştir fakat dijital okuryazarlık dersinin günlük yaşama yansımaları ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yapılan çalışmalar ile yaptığımız çalışma arasında doğrudan bir bağ kurulamasa da elde ettiğimiz sonuçlar ile yaptığımız çalışma arasında bazı ilişkiler kurulabilmektedir. İlgili çalışmaları aşağıdaki başlıklar altında toplayabiliriz.

Dijital Okuryazarlığın Öğretmen ve Öğretmen Adaylarındaki Algılarına Dair Çalışmalar

Dijital okuryazarlığın tanımlanması amacıyla bazı çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde de bu anlamda 2016 yılında ortaokul öğretmenleri üzerinde olgu bilimine dayalı olarak bir araştırma gerçekleştirilmiştir (Öksüz, Demir & İci, 2016). Bu çalışmada ilkökuller ve ortaokul öğretmenlerinin dijital okuryazarlık kavramına ilişkin metaforları ve arasındaki farklılıklar ele alınmıştır. Dijital okuryazarlığın tanımlanması ve zihinlerdeki yeri hakkında fikir veren bir çalışma olmuştur. Bu çalışmaya toplamda 17 ortaokul, 17 ilkökuller öğretmeni katılmıştır.

Çalışma sonunda 32 adet metafor oluşturulmuş ve her bir metafor için 3 farklı kategori (Bilgi Okuryazarlığı, Teknoloji Okuryazarlığı ve Sosyo-Duygusal Okuryazarlık) belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar kategorilere göre şöyledir:

- Bilgi Okuryazarlığı: Tüm metaforların %47'sinin bu kategoride yer aldığı tespit edilmiştir. Öğretmenler bu kategorideki metaforlarda, dijital okuryazarlığı bilgiye ulaşma, yeni bilgiler edinme ve paylaşma olarak açıklamışlardır. Katılımcıların çoğunluğu dijital okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığına yakın ya da benzer görmektedir.
- Teknoloji Okuryazarlığı: Tüm metaforların %29'unun bu kategoride yer aldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu kategorideki metaforlarda dijital okuryazarlığı 21. yüzyıl becerisi olarak gördükleri ve başarıya ulaşmak için önemli bir araç olarak gördüklerini belirtmişlerdir.
- Sosyo-Duygusal Okuryazarlık: Tüm metaforların %23'ünün bu kategoride yer aldığı tespit edilmiştir. Öğretmenler, bu kategorideki metaforlarda dijital okuryazarlığı bilinçli kullanma becerisi olarak gördükleri, yanlış kullanıldığında asosyalleştirdiği ve çevreden uzaklaştırdığı gibi sosyal yönden görüşler belirtmişlerdir.

Bireylerin zihinlerindeki dijital okuryazarlık algısı ile Alkalai ve Hamburger (2004)'in dijital okuryazarlık becerileri olan; bilgi edinme becerileri ve sosyo - duygusal beceriler ile paralel sonuçlar göstermektedir. Bu çalışmaya bakıldığında bireylerin dijital okuryazarlık algıları ile dijital okuryazarlık becerilerinin örtüştüğü söylenebilir. Öğretmenler daha çok dijital okuryazarlığı bu becerileri kazanmak olarak görmektedirler.

Başka bir çalışmada ise nitel araştırma desenlerinden olgu bilimine dayalı olarak gerçekleştirilen, sınıf öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık ile algılarını ölçmek için bir çalışma yapılmıştır (Yamaç, 2019). Bu çalışmada 21 öğretmen adayı katılımcı olarak yer almıştır. Dijital okuryazarlık uygulaması 12 hafta ve toplamda 24 saat sürmüştür. Katılımcılardan Dijital Metin Okuma, Dijital Kitap Oluşturma, Blog Oluşturma, Sanal sınıf oluşturma gibi farklı etkinliklere katılımları istenmiştir. Yapılan araştırma neticesinde;

- Dijital okuryazarlık algıları ile ilgili olarak, klasik okuryazarlığın günümüzde yeterli olmadığı, dijital kaynaklara ulaşmak için dijital becerilere sahip olmak gerektiği belirtilmiştir.
- Dijital okumaya ve dijital metinlere yönelik algıları ile ilgili olarak, okur ile metin arasındaki etkileşimin dijital metinlerle arttığı ve bunun da daha fazla anlamaya neden olduğu belirtilmiştir.
- Dijital içerik oluşturmaya yönelik algıları ile ilgili olarak, dijital içerik ortamlarının görev dağılımı ve topluca sorumluluk bilincinin artmasında etkin rol alabileceği belirtilmiştir.

- Dijital okuryazarlıkta karşılaşılabilecek engellere yönelik algıları ile ilgili olarak, karşılaşılabilecek en büyük engelin okul altyapılarının yetersiz olması, bazı uygulamaların yabancı dillerde olması ve öğrencilerin yeterli beceriye sahip olmaması olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmadan da anlaşılacağı gibi dijital ortamların artması ile öğretmen adayları klasik okuryazarlıklar yerine dijital okuryazarlıkları tercih etmektedirler. Dijital metinleri dijital içerikleri daha etkili görmektedirler.

Dijital Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesine Dair Çalışmalar

Bu bölümde dijital okuryazarlıkla ilgili algı ölçümlerine ve dijital okuryazarlığın etkilerine yönelik çalışmalara yer verilmiştir. Dijital okuryazarlığın hangi değişkenlere ve faktörlere göre değişiklik gösterdiği incelenmiştir. Dijital okuryazarlığı etkileyen faktörleri değerlendirirken genel olarak cinsiyet, kişilerin sosyal medya hesaplarının olma durumu, kişilerin bilgisayar sahipliği, bilgisayar kullanım süreleri, internet kullanım süreleri gibi değişkenler ele alınmıştır. Bilgisayar ile tanışıklığın dijital okuryazarlık adına olumlu bir faktör olduğu ortaya konmasına karşın cinsiyet etkisi çalışmalarda farklı şekilde sonuçlar alınmıştır. Sosyal medya hesabının olması da çalışmalarda farklı sonuçlar vermiştir. Bazılarında olumlu etkisi olduğu ortaya konulurken bazı çalışmalarda hiç etkisinin olmadığı belirtilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalardan bazılarına bakıldığında,

Göldağ ve Kanat (2018)'in yaptığı çalışmada dijital okuryazarlık durumu güzel sanatlar eğitimi alan hem güzel sanatlar fakültesi hem de eğitim fakültesi öğrencileriyle yapılmıştır. Bu çalışmada yöntem olarak ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya toplam 310 öğretmen adayı katılmıştır ve bizim de ayrıntısını verdiğimiz Hamutoğlu ve arkadaşlarının 2017'de geliştirmiş olduğu 5'li likert ölçeğini kullanan ve Türkçeye uyarlanan dijital okuryazarlık ölçeği kullanılmıştır.

Çalışmada incelenen kavramlar şunlardır:

- Dijital okuryazarlığın cinsiyete göre değişimi
- Dijital okuryazarlığın öğrencinin okuduğu fakülteye göre değişimi
- Dijital okuryazarlığın kişilerin bilgisayar sahipliğine göre değişimi
- Dijital okuryazarlığın kişilerin sosyal medya hesaplarının olma durumuna göre değişimi
- Dijital okuryazarlığın öğrencinin okuduğu sınıfa göre değişimi
- Dijital okuryazarlığın bilgisayar kullanım sürelerine göre değişimi

- Dijital okuryazarlığın internet kullanım sürelerine göre değişimi

Çalışmada dijital okuryazarlık ölçeğinde bulunan 4 farklı boyuta (bilişsel, tutum, teknik ve sosyal) incelemeler yapılmış ve incelenen her bir kavram için sonuçlar verilmiştir. Bu sonuçlara göre;

- Dijital okuryazarlığın kız ve erkek öğrenciler arasında sadece bilişsel boyutta bir fark gözlemlenmiş; diğer boyutlarda ise erkek öğrenciler lehine bir fark gözlemlenmiştir. Genel dijital okuryazarlık değerlendirmesinde ise erkek öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçların elde edilmesinde erkeklerin teknoloji kullanımına daha fazla istekli ve etkin olmaları; internet kefelere erkeklerin daha rahat gidebilmeleri; kız öğrencilerin bilgisayara ve internete erişim olanaklarının daha kısıtlı olması etkili olmuştur.
- Dijital okuryazarlığın okunan fakülteye göre değişiminde ise sadece sosyal boyutta ve genel dijital okuryazarlık değerlendirmesinde farklılık görülmüş; bilişsel, tutum ve teknik boyutlarında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu fark güzel sanatlar fakültesi öğrencileri lehinedir. Bu sonuçların elde edilmesinde güzel sanatlar fakültesinde eğitim fakültesine göre daha fazla grafik tasarım derslerinin olması etkili olmuştur.
- Dijital okuryazarlığın sahip olunan bilgisayar durumuna göre ise tutum, teknik, bilişsel ve genel dijital okuryazarlık değerlendirmesinde farklılık görülmüş; sadece sosyal boyutta bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu fark tüm boyutlarda bilgisayar sahibi öğrenciler lehine anlamlıdır. Bu sonuçların elde edilmesinde bilgisayar sahipliği ve onunla daha fazla vakit geçirebilme olanakları tabii ki etkili olmuştur.
- Dijital okuryazarlığın sahip olunan sosyal medya hesabı durumuna göre ise hiçbir boyutta bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu sonuçlar sosyal medya hesabının dijital okuryazarlık üzerinde herhangi bir etki yapmadığını göstermektedir.
- Dijital okuryazarlığın öğrencinin okuduğu sınıfa göre değişimi ise sadece tutum ve bilişsel boyutlarda farklılık gösterirken teknik ve sosyal boyutlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Fark görülen tutum ve bilişsel boyutlarda ise yüksek sınıflarda okuyan öğrenciler lehinedir. Bu sonuçların elde edilmesinde öğrencilerin yaşının önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmaktadır. Yaş ilerledikçe dijital okuryazarlık hakkında daha fazla bilgi edinilmesi normaldir.

- Dijital okuryazarlığın bilgisayar kullanım sürelerine göre değişiminde ise beklenildiği gibi tüm boyutlarda ve genel dijital okuryazarlık değerlendirmesinde farklılık göstermiştir. Bu sonuçların hepsinde 7 saat ve üzeri bilgisayar kullanan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha yüksek puanlar almıştır. Bu sonuçların elde edilmesinde öğrencinin bilgisayar kullanım sürelerinin ne kadar etkili olduğu gösterilmiştir.
- Dijital okuryazarlığın internet kullanım sürelerine göre değişiminde ise hiçbir boyutta ve genel dijital okuryazarlık değerlendirmesinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu sonuçlar internet başında geçirilen sürelerin dijital okuryazarlığa herhangi bir katkısının olmadığı ve genelde öğrencilerin faydasız bir şekilde sohbet amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın sonucuna göre Dijital okuryazarlık düzeyini, cinsiyet, yaş, fakülte, bilgisayar sahibi olma durumları etkilerken sosyal medya kullanımı ve internet kullanımı süresi etkilememiştir.

Dijital okuryazarlığın etkilerini araştıran bir diğer çalışma Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü öğrencilerine uygulanmış ve dijital okuryazarlık düzeyleri ile siber zorbalık arasındaki ilişkiler incelenmiştir (Kozan, 2019). Çalışmada değerlendirme adına Kişisel Bilgi Formu, Siber Zorbalığa İlişkin Duyarlılık Ölçeği, Dijital Okuryazarlık Ölçeği ve Siber Zorbalık ile Dijital Okuryazarlığa İlişkin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır.

Çalışma betimsel analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada genel olarak Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu yüksek düzey büyük sınıflardaki öğrenci adaylarında daha fazla olduğu ortaya konmuştur. Dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı farklılık incelenen değişkenlerden sadece bilgisayar kullanma deneyiminde gözlemlenmiştir. Bu farklılık da bilgisayar kullanma deneyiminin yüksek olanlar lehine olmuştur. Fakat dijital okuryazarlık düzeylerinin anlamlı fark bulunamayan değişkenler şunlardır: Cinsiyet, yaş, bilgisayara sahip olma durumu, sosyal medya üyeliği, internette geçirilen süre ve sık ziyaret edilen site türü. Göldağ ve Kanat'ın (2018)'de yapmış olduğu çalışmaya göre farklılıklar oluşmuştur. Bu çalışmada cinsiyet, yaş, bilgisayara sahip olma durumu dijital okuryazarlık düzeylerini etkilememiştir.

Bir diğer çalışmada Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin dijital okuryazarlık durumları literatürde olan çalışmalardaki benzer değişkenlere göre incelenmiştir (Sarıkaya, 2019). Bu çalışmada incelenen değişkenler;

- Dijital okuryazarlık durum düzeyleri
- Dijital okuryazarlık durumuna öğrenim gördükleri sınıfın etkisi
- Dijital okuryazarlık durumuna cinsiyetin etkisi
- Dijital okuryazarlık durumuna teknoloji kullanımının etkisi
- Dijital okuryazarlık durumuna internet kullanım süresinin etkisi
- Dijital okuryazarlık durumuna sosyal medya hesabının etkisi

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre; Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin genel olarak dijital okuryazarlık durum düzeylerinin yüksek (Ortalama puan: 64,841) olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada öğrenim gördükleri sınıfın dijital okuryazarlık durumlarına herhangi bir etkisi saptanmamıştır. Çalışmada kız öğrencilerin dijital okuryazarlık ortalama puanı 65,08 olurken; erkek öğrencilerin ortalama puanı 64,36 olmuştur. Bir diğer değişken olan dijital okuryazarlık durumuna teknoloji kullanımının etkisi açısından anlamlı fark bulunmuştur. Bu değişken için diğer benzer çalışmalarda da aynı sonuca varılmıştır. Dijital okuryazarlık durumuna internet kullanım süresi açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu durum da öğrencilerin internette gezinirken ne amaçla gezindikleri ve hangi programların kullanılmasına göre değişmektedir. Fakat (Göldağ & Kanat, 2018)'a göre internette geçirilen süre ile dijital okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Benzer bir durum sosyal medya hesabının olması ve bunun dijital okuryazarlık durumuna etkisinde de görülmektedir. Bu çalışmada sosyal medya hesabı adına anlamlı fark tespit edilirken Göldağ ve Kanat (2018) çalışmalarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Dijital Okuryazarlığın Kazandırılmasına Dair Çalışmalar

Dijital okuryazarlığın kazandırılmasına yönelik çalışmalar incelendiğinde uygulama, araç ve hedef kitleye göre araştırmalar sınıflandırılabilir. Bu çalışmalardan biri dijital okuryazarlığın kazandırılması sürecinde farklı yaş gruplarında ne gibi engeller olduğu ve bunları aşma adına neler yapılabileceği üzerine odaklanmıştır. Dijital okuryazarlık becerilerine uyum sağlama, gençler açısından sorun olmamakla beraber yetişkinler açısından sıkıntılı bir süreç haline gelebilir. Bu yüzden yetişkinler için dijital okuryazarlık becerileri eğitimleri yetişkinlerin kendi özelliklerine göre ve rahat bir ortamda gerçekleştirilmelidir (Canbaz, 2010). Dijital Okuryazarlık eğitimi ve kazandırılması sürecinde gençlik yıllarının daha uygun olduğunu, yaş ilerledikçe yetişkinlik düzeyi arttıkça dijital okuryazarlık kazanımlarının daha da zorlaşacağını söyleyebiliriz. Yetişkinlerin dijital okuryazarlık becerileri kazanmadaki güçlüklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Damodaran & Burrows, 2017):

- Sosyal Engeller

- Hata yapma korkusu, dolandırıcılık ihtimalleri
- Daha çok gençlere yönelik olduğu algısı
- Çevresindekilerin dijital kaynaklara erişebilme olanakları
- Ekonomik engeller
 - İnternete düşük erişim
 - Kamu binalarında yetersiz erişim
 - İnternete ve teknolojik cihazlara erişim maliyeti
 - Teknolojik kurslara katılamama
- Öğrenme engelleri
 - Çevrimiçi menülerin kullanım zorluğu
 - Teknolojik rehberleri anlama zorluğu
 - Öğrenme isteğinin düşüklüğü

Başka bir çalışmada ise uygulama ve yöntem bakımından dijital okuryazarlığın kazandırılması incelenmiştir. Okul müfredatlarında sadece yazılı ve basılı materyal üzerinde eğitim verildiğinde öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerine adapte olmaları daha da güçleşebilmektedir. Bu yüzden okullarda eğitim, dijital ortama uyum sağlamalı ve bu konudaki entegrasyon için daha fazla araştırma yapılmalıdır. Çalışmalarda öğrencilerin dijital okuryazarlığın kazandırılması ve derse entegrasyonu adına farklı uygulamalar yapılmıştır:

- *Tablet kullanımıyla entegrasyon:* İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bu yöntemle hem klasik okuryazarlık hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirdiği vurgulanmıştır (Hutchison & Beschorner, 2014). Tablet kullanılarak uygulamalı bir süreç gerçekleştirildiğinden dersin daha etkili olduğu söylenebilir.
- *Bloglara yazma ile entegrasyon:* İlkokul beşinci sınıf öğrencilerinde bloglara yazmanın yeni hedef kitle algısı oluşturduğu belirtilmiştir (McGrail & Davis, 2011). Burada hem uygulama hem de günlük yaşam ile ilişkilendirme söz konusu olduğundan daha etkili olmuştur.
- *Çok biçimli metinlerle entegrasyon:* İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinde dijital hikayelerle hem klasik okuryazarlık hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirdiği gösterilmiştir (Yamaç & Ulusoy, 2016).
- *Wikileri okuyarak ve yazarak entegrasyon:* Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinde wiki kullanımının öğrenciler arasındaki iletişimi arttırdığı ve eleştirel bakma yeteneklerini geliştirdiği gözlemlenmiştir (Andes & Claggett, 2011).

- *Çevrimiçi araştırmayı kullanarak entegrasyon*: İlkokul öğrencilerinde yüksek bilişsel stratejik düşünme ve öğrenciler arası sosyal etkileşimi arttırdığı belirtilmiştir (Coiro, Sekeres, Castek & Guzniczak, 2014).

Bu çalışmalardan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini kazanabilmeleri için, yazılı ve basılı materyaller yerine uygulamalı güncel alanlarda çalışmalar sağlandığında süreç daha çok amacına ulaşmış olacaktır. Ayrıca öğrenciler günlük hayatlarında kullanabilecekleri kazanımları daha da arttırmış olacaktır.

Farklı Okuryazarlık ile Günlük Yaşam Becerilerine Katkısını İçeren Çalışma

Dijital okuryazarlığın günlük yaşam becerilerine etkisi ile ilgili yapılan alanyazın çalışmasında öne çıkan noktalardan biride okuryazarlığın günlük yaşam becerilerine yansımadır. Günlük yaşam becerisine yansımaları açısından bakıldığında çalışmaların dijital okuryazarlık bağlamında çok sınırlı olduğu ancak genel okuryazarlık açısından bakıldığında bazı çalışmaların günlük hayata yansımalarını inceleyen bazı çalışmalara rastlanılmıştır. Bu çalışmalardan biride Eskici (2014)'nin yaptığı çalışmadır. Finansal okuryazarlık ile bir insanın günlük hayatta maddi olarak tasarruf etmesini araştırmıştır. Finansal okuryazarlığa sahip olmak için şu bilgi ve beceriler beklenmektedir. Finansal konularda bilgi, finansal konularda iletişim kurabilme becerisi, finans yönetim bilgisi, doğru finansal kararlar verebilme becerisi ve finansal planlama yapabilme becerisi (Bodie, 2006).

Eskici (2014) yaptığı çalışmasında finansal okuryazar bireylerin günlük yaşamda şu başlıklarda daha fazla eğilim gösterdikleri belirtilmiştir:

- Yüksek gelire sahip olma
- Daha çok tasarruf yapabilme
- Emeklilik için daha çok yatırım yapabilme
- Borç ödeme planlarını daha iyi yönetme
- Borç alma planlarını daha iyi yönetme vb.

Bu eğilimlere bakıldığında okuryazarlıkların günlük hayatta kullanılabilmesi için bireylerin gerçek hayatla alakalı ve gerçek hayatta işlerine yarayacak konulara daha fazla eğilim gösterdikleri görülmüştür. Buradan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz; Dijital okuryazarlık becerisini kazanabilmek ve günlük hayatta daha fazla kullanabilmek için o beceriyi ya da ilgili konuları günlük hayat ile ilişkilendirip, günlük hayatta kullanılabilen bir ihtiyaç haline getirebilmek gerekmektedir.

Yapılan tüm ilgili araştırmalara bakıldığında genel olarak, bireylerin dijital okuryazarlık ile ilgili kazanımlarından, becerilerinden, eğilimlerinden, ihtiyaçlarından bahsedilmektedir. Ayrıca farklı okuryazarlıkların günlük hayata yansımalarından bahsedilmektedir fakat dijital okuryazarlık kazanımlarının günlük hayatta kullanımı yada günlük hayattaki uygulamalarda kullanımı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dijital okuryazarlık dersinin verilmesi sürecinde bu dersin günlük hayata yansımaları ve verilen bu dersin daha faydalı olması için yapılması gerekenleri bulabilmek ve mevcut çalışmalara katkı sağlayabilmek için bu alanda bir çalışmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubunun belirlenmesi, veri toplama araçlarının hazırlanması, uygulama yapılan ortam ve uygulama sürecine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının almış olduğu dijital okuryazarlığı dersi bir durum olarak ele alınmış ve bu derste öğrenilenlerin, günlük hayata yansımaları incelenmiştir. Gerçek bir yaşam çerçevesinde gelişen bir olayın incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmalar nitel araştırma yöntemi olan durum çalışması (case study) modeli ile gerçekleştirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2009).

Durum çalışmasını, verilerin sistematik bir şekilde toplanarak değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi kapsamaktadır. Durum çalışması modelinin çalışmaya kattığı fayda, araştırmacının incelediği bir konunun veya durumun üzerinde yoğunlaşmasına fırsat vermesidir. Bu sayede araştırmacı sebep, sonuç ve değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkilerini açıklayabilmesine olanak sağlayabilir (Ekiz, 2003). Durum çalışması genel olarak araştırmalarda “Nasıl?” ve “Neden?” sorularının cevaplarını bulmak için sıklıkla başvurulan bir yöntemdir. Durum çalışmasının tanımı adına birçok açıklama olmasına rağmen en sık kullanılan tanımlar şunlardır (Yıldırım & Şimşek, 2009):

- Güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan bir araştırma yöntemi
- Şey ve içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı bir araştırma yöntemi
- Birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının almış olduğu dijital okuryazarlık dersinin günlük hayata yansımaları ya da günlük hayatta uygulanabilirliği konusunda gerçek yaşam çerçevesinde incelenmesi gereken bir durum söz konusu olduğundan dolayı durum çalışması modeli ile çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Tez çalışması katılımcıları Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü, Türkçe Öğretmenliği Bölümü ve Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adayları arasından seçilmiştir. Bu bölümler çalışmanın istatistiksel olarak anlamlı sonuç vermesi ve farklı açılardan değerlendirebilmesi için sayısal, sözel ve eşit ağırlık bölümlerinden katılımcılar seçilmiştir. Bu bölümlerde okuyan öğretmen adaylarına dijital okuryazarlık ölçeği uygulanmıştır. Yapılan ölçek sonuçlarına göre katılımcıların dijital okuryazarlık düzeyleri belirlenerek görüşmelerde daha farklı görüşler elde etmek istenildiği için ölçek sonuçlarına göre her seviyeden katılımcı seçilmiştir. Ölçek sorularına verilen cevaplara göre her bölümden 3 farklı düzeyde (üst düzey, orta düzey ve alt düzey) 2'şer öğrenci toplam da 18 öğrenci belirlenmiştir. Daha sonra ise belirlenen 18 öğrenci ile odak grup görüşmeleri planlanmıştır. Ancak sonrasında katılmak istemeyen ve müsait olmayan öğrenciler ayrılmış ve 14 kişi ile görüşmelere devam edilmiştir.

Dijital okuryazarlık Dersi, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından Dijital Dönüşüm kapsamında pilot üniversitelere sunduğu, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi tarafından hazırlanan ve Anadolu Üniversitesi e-Kampüs sistemi üzerinden uzaktan eğitim yoluyla verilen bir derstir. Dijital Okuryazarlık dersi bireylerin bilişim teknolojilerini ihtiyacı doğrultusunda kullanabilme becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanmıştır. E-kampus üzerinden sisteme giriş yapan öğrenciler farklı materyallerle zenginleştirilmiş aşağıdaki 8 üniteden oluşan içerikleri takip etmişlerdir.

İnternet teknolojileri: İnternetin temel kavramlarından, internetin gelişim sürecinden, web tarayıcılarından ve arama motorlarının işlevlerini açıklayabilmekten bahsedilmiştir. E-Devlet hizmetlerini kullanabilme gibi konularda bu üniteye ele alınmıştır.

Taşınabilir Teknolojiler: Taşınabilir teknoloji türlerinden, taşınabilir teknolojilerin özelliklerinden ve taşınabilir teknolojilerle ilgili hizmet ve protokollerden bahsedilmiştir.

Sosyal Ağlar: Web 2.0 ve sosyal ağların genel özelliklerinden, sosyal ağların farklı amaçlar için kullanımından ve en çok kullanılan sosyal ağ sitelerinden bahsedilmiştir.

Teknoloji, Toplum ve İnsan: Avcı-toplayıcı, tarım, sanayi ve bilgi toplumlarında teknoloji kullanımından, sosyal paylaşım ağlarında sosyalleşmekten ve insan bilgisayar etkileşimini açıklayabilmekten bahsedilmiştir

Bilişim Etiği: Bilişim etiği kavramından, internet hukukundan, internette ve sosyal ağlarda uyulması gereken etik kurallardan bahsedilmiştir.

Teknoloji ve Yaşam boyu Öğrenme: Yaşam boyu öğrenme ile geleneksel öğrenme tanımlarından, yaşam boyu öğrenmenin ilişkili olduğu kavramlardan, yaşam boyu öğrenmenin temel ilke ve stratejilerinden bahsedilmiştir

Bulut Bilişim: Bulut bilişim ve özelliklerinden, bulut bilişim bileşenleri ve altyapısından, bulut bilişim hizmetlerinin üstünlük ve sınırlılıklarından bahsedilmiştir.

Geleceğin Teknolojileri: Teknolojik gelişmelerden, günümüzü biçimlendiren enformasyon ve iletişim teknolojilerinden ve yakın gelecekteki teknolojik gelişmelerden bahsedilmiştir.

Öğrenciler, sisteme kendi TC numaralarını kullanarak kullanıcı adı ve şifre ile oturum açtıktan sonra sol menüde “Derslerim” bölümünden Dijital Okuryazarlık dersini seçerek yukarıda bahsetmiş olduğumuz ünitelere erişmektedirler. Ayrıca öğrenciler, ders kitaplarını PDF, ePUB ve HTML5 formatında görüntüleyip indirilebilmektedir. Ders etkinliklerine asenkron olarak erişilmektedir. Her bir ünite içinde ünitenin amaçları, ünite metni, ünite anlatım videosu, ünite özeti vb. başlıklar bulunmaktadır. Deneme Sınavları seçeneği ile de hem ara sınav hem de dönem sonu sınavı için 20 soruluk deneme sınavlarına ulaşılmaktadır. Tüm ünitelerde her bölüm için parçalı bölüm metinleri, konut anlatım videoları, bölüm özetleri, bölüm içeriklerinden oluşan açık uçlu soru ve cevapları, öğrencilerin kendilerini test edecekleri çoktan seçmeli soru ve çözümleri yer almaktadır.

Katılan öğretmen adaylarının demografik bilgiler Tablo 1’de belirtilmektedir.

Tablo 1. Öğrenci Demografik Bilgiler

Öğrenci	Yaş	Sınıf	Cinsiyet	Düzye	Bölüm
(Öğrenci 1)	21	3.Sınıf	Erkek	Düşük	İlköğretim Mat.
(Öğrenci 2)	22	3.Sınıf	Kız	Orta	Okul Öncesi
(Öğrenci 3)	21	3.Sınıf	Kız	Düşük	Okul Öncesi
(Öğrenci 4)	23	3.Sınıf	Erkek	Orta	İlköğretim Mat.
(Öğrenci 5)	22	3.Sınıf	Kız	Yüksek	Türkçe
(Öğrenci 6)	21	3.Sınıf	Kız	Düşük	İlköğretim Mat.
(Öğrenci 7)	21	3.Sınıf	Kız	Yüksek	Türkçe
(Öğrenci 8)	23	3.Sınıf	Kız	Yüksek	Türkçe
(Öğrenci 9)	21	3.Sınıf	Erkek	Yüksek	İlköğretim Mat.
(Öğrenci 10)	21	3.Sınıf	Kız	Orta	Okul Öncesi
(Öğrenci 11)	22	3.Sınıf	Erkek	Düşük	İlköğretim Mat.
(Öğrenci 12)	22	3.Sınıf	Kız	Orta	Okul Öncesi
(Öğrenci 13)	21	3.Sınıf	Erkek	Düşük	Türkçe
(Öğrenci 14)	22	3.Sınıf	Kız	Yüksek	Okul Öncesi

Örnekleme, araştırmalarda ilgili evreni temsil amacıyla seçilen ve temsil edeceği düşünölen gruptur. Bu grup olgu, nesne veya bireyden oluşabilir (Sönmez & Alacapınar, 2014). Örnekleme ise evrenden daha az sayıda ve araştırma için gerekli katılımcıların belirlenen örnekleme içinden seçilmesi işlemdir (Arlı & Nazik, 2001).

- Örnekleme yapmak birçok açıdan araştırmalar için gereklidir:
- Maliyet sorunu (paradan tasarruf sağlama)
- Zaman sorunu (zamanı iyi kullanma)
- Emek sorunu (emekten tasarruf)
- Zorunluluk

Örnekleme yapmak için birçok yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntemlerin gruplandırılmasında ise iki temel yaklaşım vardır:

1. Seçkisiz örnekleme yöntemleri (Random sampling)
2. Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri (Non-random sampling)

Bu yöntemlerin genel sınıflandırması aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Şekil 4. Örnekleme yöntemlerinin sınıflandırılması.

Amaçsal Örnekleme (Purposive Sampling)

Bu örnekleme tipinde detaylı araştırma için bilgi yoğun durumların seçilmesine çalışılır. Bu açıdan araştırmacı olay veya olgular arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya çalışır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2012). Bu durum ise pek çok durum için amaçlı örnekleme yöntemlerinin kullanımını arttırmaktadır (Tarhan, 2015).

Maksimum çeşitlilik: Örneklem kendi içinde benzer farklı durumlardan seçilerek yapılır. Örneğin; sosyo-ekonomik düzeyleri farklı okulların seçimi.

Diğer çalışmalarda örneklem büyüklüğünün dar tutulduğu durumlarda çeşitliliğin fazla olması araştırma adına sorun oluşturmaktadır. Bu gibi sorunlar maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle rahatlıkla üstesinden gelinebilir ve incelenen olguların benzer tarafları ortaya konulabilir (Travers, 2001).

Bu çalışmada elde edilen sonuçların farklı bölümlerde farklı düzeylerde öğretmen adaylarına uygulanması amaçlandığından en uygun örnekleme yöntemi Maksimum Çeşitlilik (maximum variation sampling)dir. Bu yöntem ile belirlenen farklı durumlardaki farklılıkları ortaya koymak hedeflenmektedir (Patton, 2014). Bu yöntemin seçilmesinin bir diğer nedeni ise diğer örnekleme yöntemlerine göre araştırmacıya daha çok bilgi verebilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2009). Bu tür çalışmalarda olgu, olay veya katılımcı seçiminde çeşitliliği sağlamak yerine bu farklılıklar arasındaki ortak ve paylaşılan olguların olup olmadığını araştırmak ve problemin farklı boyutlarını ortaya koymaya çalışmak temel hedeflerdir (Marczyk, DeMatteo & Festinger, 2005).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada temel olarak iki veri toplama aracı kullanılmıştır. İlk olarak çalışmada görüşme yapılacak öğretmen adaylarının belirlenmesi için daha önce anlatılan dijital okuryazarlık ölçeği uygulanmıştır. İkinci olarak araştırma boyunca sürekli uygulanan odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Ng tarafından geliştirilen dijital okuryazarlık ölçeği temelde 17 maddeden oluşmakta ve 4 faktöre göre değerlendirme yapmaktadır. Bu faktörler tutum, teknik, bilişsel ve sosyal'dir. Geliştirilen ölçek ilk defa üniversitede öğretmenlik bölümünde okuyan öğrenciler üzerinde denenmiştir. Değerlendirme ise 5'li likert tipi derecelendirme kullanıldı. Kullanılan Dijital Okuryazarlık Ölçeği EK 1'de sunulmuştur.

Çalışmanın diğer bir veri toplama tekniği ise odak grup görüşmesidir. Belirli bir konu için seçilen katılımcılar ile ayrıntılı bilgi ve görüşlerini almak amacıyla yapılandırılmış özel bir grup görüşmesi tekniğidir. Odak grup görüşmesi bir uzman tarafından yönetilerek kişilerin düşüncelerini ortaya çıkarmak için soru sorma ve özetleme teknikleri kullanılır. Tüm görüşmeler bittikten sonra verilerin analizi katılımcıların değerlendirmeleri, kaygıları ve görüşleri üzerinden yapılır. Elde edilen sonuçlarla belirlenen konu ile ilgili nelerin yapılacağı hakkında sonraki çalışmalara yön verilir. Bu görüşmeler 6-12 arasında katılımcı ile yapılır (Çokluk, Yılmaz & Oğuz, 2011).

Odak Grup Görüşmesi 1930'lu yıllardan beri uygulanagelen bir yöntemdir (Gizir, 2007). Metron ve Kendal (1946) ve Merton ve ark. (1956) gibi birçok çalışmada eskiden beri bu yöntem kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2009).

Odak Grup Görüşmesi yapılabilmesi için araştırmacı, araştıracağı konu ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeveyi oluşturur ve buna göre yol haritasını hazırlar. Yol haritasında kiminle görüşeceği, neden o kişilerin seçildiği, ortak ne gibi özellikler beklendiği, hangi soruların sorulacağı ve bu soruların sırası gibi birçok detay belirlenir.

Odak Grup Görüşmesinin sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir (Çokluk ve ark., 2011):

1. Odak Grup Görüşmesi sosyal bir ortamda geçer bu yüzden katılımcılar daha doğal hareket edebilir.
2. Katılımcılar birbirlerinin fikirlerini daha rahat bir şekilde etkileyebilir ve farklı düşünceler geliştirebilirler.
3. Odak Grup Görüşmesi konusu serbest bir ortamda daha farklı bir şekilde ele alınarak daha zengin ve daha gelişmiş bir şekilde ilerleyebilir.
4. Odak Grup Görüşmesinde yüz yüze bir ortam olduğu için araştırmacı açısından da daha tatmin edici bir süreç olur.
5. Odak Grup Görüşmesinde benzer yöntemlere göre çok daha uygun ve masrafsızdır.
6. Odak Grup Görüşmesi çok uzun olmasa da elde edilen verilerin yoğunluğu bakımından çok değerlidir.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 1999). Bu sebeplerden dolayı veri oluşturmak için Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarına sorular soruldukça bazı sorularda farklı soruların da cevabını bulduğumuz için ve görüşmelerimize esneklik kattığı için yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler sözel veriler olduğundan dolayı analiz işlemleri sayısal veriler yerine cümlelerle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada, öğretmen adaylarının doğal hareket edebileceği, fikirlerini rahatlıkla ifade edip diğer fikirlerden etkilenip farklı fikirler geliştirebileceği bir ortam amaçlandığından dolayı veri toplama aracı olarak Odak Grup Görüşmesi belirlenmiştir. Bunun için dijital okuryazarlık ölçeği uygulanarak belirlenen öğretmen adayları ile irtibata geçilerek herkesin müsait olduğu bir gün için toplantı ayarlanmış ve toplantıda gönüllülük esasına dayanarak

çalışma için müsait olup olmadıkları konuşulmuştur. Katılımcılar rahatlatılarak aldıkları dijital okuryazarlık dersinin daha verimli ve faydalı olabilmesi için yapılacak araştırmadan bahsedilmiştir. 6 hafta boyunca her hafta ortalama 1 ders saati boyunca görüşmeler sağlanıp kayıt altına alınmıştır. Ayrıca bu araştırmanın sonuçlarının ilgili muhataplara iletilerek daha faydalı hale getirilebilmesi için katkı sağlamaları konusunda yardımcı olacakları söylenmiştir. Genel olarak olumlu dönütler alınarak müsait oldukça katılım gerçekleştirebileceklerini ileten öğretmen adayları ile Whatsapp grubu da oluşturulmuştur sonrasında odak grup görüşmeleri takvime göre başlamıştır.

Öğretmen adayları ile yapılan odak grup görüşmeleri esnasında sorulacak sorular için öncelikle araştırmaya uygun sorular belirlenmiştir ve bu sorular arasında düzenlemeler yapılarak uzmana danışılmıştır. Uzman görüşü de alındıktan sonra sorulara son hali verilmiştir. Araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir.

Odak Grup Görüşme Soruları:

Soru 1: Bu dönem almış olduğunuz dijital okuryazarlık derslerine aktif olarak katıldınız mı?

Soru 2: Daha önce dijital okuryazarlık dersini duydunuz mu ya da ilk burada mı duydunuz? Dijital okuryazarlık deyince aklınıza neler gelmektedir?

Soru 3: Dijital okuryazarlık dersini aldıktan sonra sizlerde bir beklenti oluştu mu ve beklentinizi karşıladı mı?

Soru 4: Dijital okuryazarlık dersinde öğrendikleriniz günlük hayatta işinize yaradı mı? Günlük hayatta herhangi bir alanda kullandınız mı?

Soru 5: Öğrendiğiniz yeni bilgiler hayatınıza bir şey kattı mı? Günlük hayatta kullanıyor musunuz?

Soru 6: Dönem boyunca dijital okuryazarlık dersinde işlediğiniz konulardan en çok akılda kalanları, çok faydalı gördüklerinizi, günlük hayatta çok işinize yarayanları ve çok gereksiz gördüklerinizi açıklar mısınız?

Soru 7: Dijital okuryazarlık dersinde verilen dersleri günlük hayatımızda daha çok kullanabilmemiz için sizce ne yapılmalı? Bu konuda tavsiyelerinizi söyler misiniz?

Araştırma Süreci

Bu çalışma genel amaç doğrultusunda alt amaçları da göz önünde bulundurarak Nisan - Mayıs 2019 boyunca planlama gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık hakkında yeterli bilgiye sahip olması istenildiğinden dönem ortası beklenmiştir.

Nisan ayının ortasından sonra ilk olarak dijital okuryazarlık ölçeği sayısal sözel ve eşit ağırlık bölümlerinden üç bölümdeki toplamda 112 kişiye uygulanmıştır. Bu ölçekten elde edilen verilere göre ölçeğe cevap veren öğretmen adayları arasından her sınıf kendi arasında olmak üzere üst, orta ve alt düzeyde 2'şer öğrenci toplam da her sınıftan 6 kişi seçilmiştir. Seçilen bu öğretmen adayları ile Tablo 2'de takvime göre odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Tablo 2. Araştırma Takvimi

Haftalar	Veri toplama araçları	Amaç
7. hafta	Ölçek	Katılımcıları belirlemek için ölçek uygulandı.
8. hafta	Odak grup görüşmesi	Ölçek sonuçlarına göre gruplar belirlendi ve görüşmelere başlandı
9. hafta	Odak grup görüşmesi	Araştırma sorularına cevap arandı
10. hafta	Odak grup görüşmesi	Araştırma sorularına cevap arandı
11. hafta	Odak grup görüşmesi	Araştırma sorularına cevap arandı
Son hafta	Odak grup görüşmesi	Final sonrası genel değerlendirme hakkında öğrenci görüşleri alındı.

Yukardaki tabloya göre dönem ortasında görüşmelerin başlamasının nedeni öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık konusunda belli bir yol kat etmesidir. Sonrasında okulun 7. haftasında ölçek uygulandı ve okulun 8. haftasında görüşmelere başlanılmıştır. Tablo 2'de takvime göre görüşmeler planlanıp uygulanmıştır. Son görüşme ise final sonrasında yapılmış ve tüm süreç son görüşmede değerlendirilerek veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği için inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılmaktadır. (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırmanın bu anlamda daha geçerli ve güvenilir olabilmesi için izlenen adımlar Tablo 3'deki gibidir.

Tablo 3. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Geçerlilik/ Güvenilirlik	Yapılan İşlemler
Inandırıcılık	Görüşmelerle elde edilen verilerin uzman tarafından incelenmesi Veri toplanmasında gönüllülüğünün esas alınması
Aktarılabilirlik	Uygulama sürecinin detaylıca açıklanması Araştırmacının rolünün betimlenmesi Çalışmada temel alınan kuramsal çerçevenin anlatılması
Tutarlılık	Yapılan tüm görüşmelerin kayıt altına alınması Verilerin uzman tarafından kontrol edilmesi
Teyit Edilebilirlik	Araştırmaya ait verilerin tekrar incelenebilir olması için saklanması

Araştırmanın temel amacı ve alt amaçları doğrultusunda araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmaya yönelik şu önlemler alınmıştır:

- Araştırmanın amacı doğrultusunda çalışma gurubu oluşturulmuştur.
- Araştırmadanitel veri toplama araçları ve analiz yöntemleri kullanılmıştır.
- Uygulama süreci sürekli takip edilerek odak grup görüşmeleri ile toplam 6 hafta boyunca veriler toplanmıştır.
- Gerekli literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak araştırma soruları oluşturulmuştur.
- Ayrıntılı betimleme yapmak adına elde edilen verilerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Öğrenci görüşleri öğrenci isimleri verilmeden doğrudan kendi ifadeleri ile aktarılmıştır.
- Bulguların yorumlanması sürecinde uzman desteği alınmıştır.

Veri Analizi

Belirlenen araştırma soruları ile veri toplama araçlarının kullanımı sağlanarak veri analizi yapılmıştır. Odak grup görüşmesi sonucunda belirlenen öğretmen adaylarından izin alınarak ses kayıtları tutulmuştur. Daha sonra elde edilen görüşmeler transkript edilerek yazılı hale getirilmiş ve içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin içeriklerini, anlam ve dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, kategorize etme, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşımdır (Büyüköztürk vd., 2008).

Görüşme kayıtlarının incelenmesi için öncelikle veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen verilerin içerik analizi 3 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada veriler bir araya getirilerek incelenmiştir ve araştırma sorularına, araştırma amacına uygun olarak anlamlı kodlara ayrılmıştır. Daha sonra kodlar arasında benzer anlama gelecek şekilde incelemeler yapılarak ortak özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Son aşamada ise araştırma soruları ile kodlar arasındaki ilişki göz önüne alınarak gruplamalar, yüzsdesel verilere dönüştürülerek anlamlandırılmıştır. Anlamlandırılan veriler uzman görüşü eşliğinde kodlamaların doğruluğu teyit edilip gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra tablo haline getirilerek analiz sürecine devam edilmiştir. Sonrasında kodlar belirli bir şekilde tanımlanmış açıklanmış ve yorumlanarak sonuçlandırılmıştır. İlgili tablolara ve görüşme sorularına verilen cevaplara bulgular kısmında yer verilmiştir.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacının, sürece çok fazla karışmadan aktif olarak bulunması, süreç içerisinde beklenmeyen durumlarda kontrolü sağlaması, veri toplama sürecinde karmaşık yerleri açıklayarak anlaşılabilir hale getirmesi gerekmektedir. (Merriam, 2013). Araştırmacı Odak grup görüşmeleri için öğretmen adaylarına uygulanan ölçek sonuçlarına göre kişiler belirlenerek gönüllülük esasına göre katılımcılar seçmiştir. Sonrasında araştırma hakkında bilgi vermiştir. Uygulama öncesi ve sonrası toplanan veriler araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Ayrıca görüşmeler esnasında araştırmacı soruları sorup moderatörlük yaparak katılımcıların düşüncelerine müdahale etmeden görüşmeleri kayıt altına almıştır.

Görüşme sonrasında yapılacak içerik analizi için görüşmelerin kamera kaydına alınacağı katılımcılara belirtilmiştir. Fakat bazı öğrencilerin kameradan dolayı fazla rahat davranamayacaklarını belirtmeleri üzerine katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri adına odak görüşmelerinin ses kaydına alınması kararlaştırılmıştır. Bu ses kayıtlarının araştırmacıdan başka kimse tarafından dinlenmeyeceği ve araştırmada kod isimlerin kullanılacağı katılımcılara belirtilmiştir. Araştırmacı, araştırma sürecini sonuna kadar yürütmüş ve tüm sorumlulukları üstlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular, araştırma sorularına göre bu bölümde yer almaktadır. Araştırmada odak grup görüşmesi yapılacak öğretmen adaylarının seçimini sağlamak için sayısal sözel ve eşit ağırlık bölümlerinden karma ve her seviyede öğretmen adayı seçmek için dijital okuryazarlık ölçeği uygulanmıştır. Dijital okuryazarlık ölçeğini uygulamamızdaki amaç ölçek sonuçlarına göre öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini belirleyerek her seviyeden farklı dönütler elde edebilmektir. Dijital okuryazarlık ölçeğini sadece öğrenci seçiminde kullandığımız için bulgular kısmında ölçek sonuçlarının değerlendirmesinden ziyade daha çok görüşme verilerine yer verilmiştir.

Uygulama sürecinde 6 hafta boyunca ortalama bir ders saati süresince görüşmeler sağlanarak daha önceden hazırlanan görüşme soruları öğretmen adaylarına sorulmuştur. Her bir öğretmen adayı gönüllü olarak cevap vermiştir ve verilen cevaplar kayıda alınarak sonradan transkript edilmiştir.

Görüşme kayıtlarının incelenmesi için veriler bilgisayar ortamına aktarılarak içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırma amacına uygun olarak anlamlı kodlara ayrılmıştır. Daha sonra kodlar arasında benzer anlama gelecek şekilde incelemeler yapılarak ortak özelliklerine göre gruplandırılmıştır. Gruplandırılan kodlar ışığında aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmıştır

AS1 - Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının bu dersten beklentileri nelerdir?

Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının dersi almadan önceki ilk algıları ve ders ile ilgili beklentilerini öğrenmek ve ders sürecindeki düşünce farklılıklarını belirlemek için bu araştırma sorusuna cevap aranmıştır.

Katılımcıların ders ile ilgili ilk algıları ve beklentileri;

Yapılan analizlerde öğretmen adaylarının çoğu daha önceden dijital okuryazarlık dersini hiç duymadıklarını ifade etmektedirler. Diğerleri ise daha önce duyduğunu fakat çok fazla bilgilerinin olmadığını belirtmektedirler. Bu yüzden ders ile ilgili çokta büyük bir beklentilerinin oluşmadığını söylemişlerdir. Katılımcıların çoğu daha önce hiç duymadıkları,

fikir sahibi olmadıkları bir ders ile karşı karşıya kalmakta olduklarını bununda beklentilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca ilerleyen haftalarda da ders işleniş şekli ve bazı konulardan dolayı düşüncelerinin olumlu olmadığını ifade etmişlerdir.

Dersi alan öğretmen adaylarının görüşme esnasındaki ifadeleri;

“Buraya gelmeden önce hiç duymadım ilk burada duydum” (Öğretmen adayı 1)

“Daha önce hiç duymadım ilk defa burada duydum fakat ne olduğu ile ilgili çok bir fikrim yok” (Öğretmen adayı 2)

“Dijital okuryazarlığı ilk defa duymuyorum.” (Öğretmen adayı 9)

“Dijital okuryazarlık eğitimine bir kaç defa katıldım. Ama katıldığım sadece ünite sonu sorularını çözdüm. Bu dersi ilk defa burada duydum” (Öğretmen adayı 4)

Dersi alan öğretmen adaylarının ilerleyen haftalardaki görüşme ifadeleri;

“Bu ders yüz yüze olmadığı için biz öğrenciler buradan faydalanmaktansa sınav geçme derdine düşeceğimiz için çok da yararlı ve beklentileri karşılayacak kadar bilgi içermesine rağmen beklentileri karşılayamayacağını düşünüyorum.”(Öğretmen adayı2)

“Alacağımız bu dersin bana çok şey kazandıracığını düşünmüştüm fakat dersin uzaktan eğitim ile verilmesi derse karşı olan beklentilerimin azalmasına neden oldu.” (Öğretmen adayı 9)

1. **Dersin içeriği ile ilgili beklentileri;** Öğretmen adaylarının ders ile ilgili beklentileri analiz edildiğinde dersin başlangıcında ders ile ilgili pek fikirlerinin olmadığı ders sürecin dede oluşan fikirlerinin farklılaştığı görülmüştür. Buna ilişkin beklentiler analiz edildiğinde temel olarak 4 tür beklenti oluştuğu belirlenmiştir. Bu faktörlerin değerleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. *Dersin İçeriği İle İlgili Beklentiler*

	f	%
1. Klasik bilgisayar dersi gibi	3	25
2. Sanal ortamda bilgisayar dersi gibi	3	25
3. İnternetin kullanımına yönelik bir ders gibi	1	8,3
4. Teknolojinin kullanımına yönelik bir ders gibi	5	41,7

Katılımcılar, bu dersi ilk duyduklarında klasik bilgisayar dersi ya da sanal ortamda verilen bir bilgisayar dersi gibi olduğunu ve içeriklerinin de aynı konulardan oluştuğunu ifade etmektedirler. Bu dersi bir devam dersi gibi algılamaktadırlar. Bu dersi yüz yüze verilen bir eğitim yerine sanaldan verilmiş farklı bir format olarak algıladıkları görülmüştür. Okulda

görülen bilgisayar dersi gibi donanım ve Office uygulamalarının ağırlıklı olduğu bir ders olarak görmektedirler. Başka bir temada ise internet kullanımına yönelik bir ders olarak algılamaktadırlar. Fakat Tablo 4’te görüldüğü gibi büyük bir oran ise teknolojinin kullanımına yönelik bir ders olduğunu ifade etmiştir. Genel olarak katılımcıların teknoloji ile alakalı bir ders olduğunu bilmelerine rağmen okuryazarlık ile bağdaştırma konusunda bir eksiklik görülmektedir. Yapılan analize göre katılımcıların çoğu bu dersi ilk kez duymuş olsa bile teknoloji ile alakalı bir ders olduğunu bilmekte fakat dijital okuryazarlık kavramı ile ilgili pek bilgilerinin olmadığı ifade etmektedirler.

Dersi alan öğretmen adaylarının bazılarının, görüşme esnasındaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Daha önce hiç duymadım ilk defa bu sene burada duydum. Dijital okuryazarlık deyince aklıma bilgisayarla ilgili kapsamlı bilgilerin öğrenilmesi geliyor. Bir nevi bilgisayar dersi diyebilirim.” (Öğretmen adayı 2)

“Dijital okuryazarlığı daha önce hiç duymadım. Dijital okuryazarlık denince aklıma teknolojiyi kullanarak verilen eğitim geliyor.” (Öğretmen adayı 5)

“Dijital okuryazarlık deyince aklıma internet eğitimi geliyor.” (Öğretmen adayı 6)

“Daha önce hiç duymadım. Dijital okuryazarlık deyince aklıma eğitimin sanal haliymiş gibi geliyor.” (Öğretmen adayı 7)

“Dijital okuryazarlığı daha önce hiç duymadım ilk defa burada duydum. Dijital okuryazarlık deyince aklıma bilgisayar ve farklı teknolojiler ile ilgili bilgilerin öğretilmesi geliyor.”(Öğretmen adayı 8)

“Dijital okuryazarlığını ilk defa duymuyorum. Dijital okuryazarlığı telefon, tablet, bilgisayar gibi teknolojik aletler kullanarak bir bilgiye ulaşabilme ve bilgiyi kullanabilme olarak tanımlayabilirim. Teknolojinin hızla geliştiği ve yenilendiği bu çağın insanların kazanması gereken bir beceri olduğunu düşünüyorum.” (Öğretmen adayı 9)

AS2- Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının beklentileri ders sürecinde nasıl değişmiştir?

Bu araştırma sorusuna cevap ararken, katılımcıların cevapları analiz edildiğinde genelde dersi ilk duyduklarından dolayı pek fikirlerinin olmadığını ifade etmektedirler. Fakat yine de ilk duyduklarında teknoloji ile ilgili faydalı şeyler öğrenecekleri beklentisi oluşmuştur. Sonrasında olumlu ve pozitif olan beklentilerin zamanla bazı nedenlerden dolayı olumsuzlaştığı görülmüştür. Alınan cevaplardaki kodlar incelendiğinde ise olumsuz

düşüncelerin oluşmasına neden olan faktörler ve bu faktörlerin frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 5’de 3 başlık altında sıralanmıştır.

Tablo 5. *Dijital Okuryazarlık Dersinde Beklentileri Olumsuz Etkileyen Faktörler*

	f	%
1. Dersin işlenme şeklinden dolayı beklentim olumsuz etkilendi	7	53,9
2. Dersin konularından dolayı beklentim olumsuz etkilendi	1	7,7
3. Dersin amacından dolayı beklentim olumsuz etkilendi	5	38,5

Katılımcılardan elde edilen veriler derinlemesine analiz edilerek, katılımcıların dijital okuryazarlık dersine başlarken olumlu olan düşünceleri zamanla olumsuz olmuştur. Bu değişimin nedenlerine bakıldığında çoğunlukla dersin işlenme şekli ile alakalı olduğu söylenmektedir. Olumsuz düşüncelere sebep olan nedenleri başlıklar halinde sıralarsak;

- **Dersin işlenme şekli ile ilgili;** Yapılan görüşmeler analiz edildiğinde; dersin uzaktan eğitim ile verilmesi, uygulamanın yetersizliği ve bilgilerin teorik olarak kalması pozitif beklentileri negatife dönüştürmüştür. Katılımcıların çoğu uzaktan eğitime karşı olumsuz bir ön yargıya sahip oldukları ve uzaktan eğitim şeklinde işlenen bir dersten verim alamayacaklarını ifade etmişleridir. Büyük çoğunluk, dersin işlenme şeklinden dolayı bu dersteki beklentilerin olumsuz olduğunu söylemişlerdir.
- **Dersin konuları ile ilgili;** Daha önceden bilgisayar dersinde görülen konuların bir tekrarı gibi olması ve toplum ve insan, bilişim etiği, hayat boyu öğrenme internetin tarihçesi gibi sözel konuların olması beklentileri az da olsa olumsuz etkilemiştir. Ayrıca yakınsama, bulut bilişimi gibi daha önce hiç duymadıkları ve ne işe yarayacağını bilmedikleri konuları benimseyemediklerinden dolayı beklentiler olumsuz etkilenmiştir.
- **Dersin amacı ile ilgili;** Analiz sonuçlarına göre bir kısım öğretmen adayı, ders içeriklerinden bir şey öğrenmek yerine sırf dersten geçmek için şartlanmışlardır. Not kaygılarının olduğu sınav haftası ders notlarına çalışarak geçilen bir ders olarak algılamaları bu dersten beklentilerini olumsuz etkilemiştir.

Dersi alan öğretmen adaylarının bazılarının, süreci değerlendirerek görüşme esnasındaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Dijital ortamın dilini öğrenmek ve ortama ayak uydurabilecek kadar bilgi sahibi olmak gibi ufak bir beklentim vardı yani aklımda bu oluştu. Sisteme bir kere girdim ünite içeriklerinin beklentimi karşılayacak kadar hatta daha fazlasını içerdiğini gördüm. Bu ders yüz yüze olmadığı için biz öğrenciler buradan faydalanmaktansa sınav geçme derdine

düşeceğimiz için çok da yararlı ve beklentileri karşılayacak kadar bilgi içermesine rağmen beklentileri karşılayamayacağını düşünüyorum.”(Öğretmen adayı2)

“Aslında bu dersi gördükçe daha fazla günlük hayattan bilgilerle rastlayacağıma inanıyorum ama önceden dediğim gibi genelde İnternetin başlangıcı yani tarihi bilgiler yer alıyor ve onun da günlük hayatta işime yarayacağını sanmıyorum”. (Öğretmen adayı 4)

“Yakınsama, bulut bilişimi çok duymadığımdan ve anlamadığım için günlük hayatta da işine yaramayacaktır ya da uygulamalı ve yüz yüze işlenilmiş olsa belki onlarda daha çok dikkatimizi çekecektir.”(Öğretmen adayı 11)

“Dijital okuryazarlık dersini ilk duyduğumda hiç bir beklenti oluşmadı. Bu derste diğer UZEM dersleri gibi sadece sınav dönemleri çalışılıp geçilecek diye düşündüm. Dersten bir beklentim olmadığı için karşıladı veya karşılamadı diyemem.” (Öğretmen adayı13)

“Toplum ve insan, bilişim etiği, teknoloji ve hayat boyu öğrenme gibi sözel ağırlıklı dersler hem tekrar gibi geldi hemze sıkıcı konulardı. Bu yüzden derse karşı hiçbir beklentim yok sadece dersi geçsem yeterli.” (Öğretmen adayı5)

“Dijital okuryazarlık dersini ilk duyduğumda bizlere teknolojiyi uygun ve verimli kullanma konusunda yardımcı olacağı düşüncesindeydim ama aynı bilgisayar dersindeki konuları görünce beklentim kalmadı” (Öğretmen adayı12)

“Dersi duyduktan sonra beklentim oluştu. Örneğin özellikle eğitimcilerin bu alanda bilgi sahibi olması için bir fırsat olarak görmüştüm. Fakat beklentimi karşılamadı çünkü her bölüme verilen ve sadece not almak için sınavdan önce birkaç kez bakılacağını düşündüğüm bir ders olarak karşıma çıktı.” (Öğretmen adayı 7)

“Bu dersin UZEM dersi olduğunu öğrenmeden önce teknoloji kullanımına yönelik etkili bir ders olacağını düşünmüştüm. Ancak dersin UZEM olduğunu öğrenince dersle ilgili herhangi bir beklentim kalmadı. Çünkü UZEM derslerinin örgün dersler gibi etkisi olduğuna inanmıyorum” (Öğretmen adayı 10)

“Beklentim yüksekti. Ben çocuklarla uygulayabileceğim alanlarda eğitim bekliyordum. Arkadaşlarımdan ders notlarını görünce bizim bildiğimiz şeylerin teoriğe dökülmüş halini gördüm. Ben zaten derslere girmedim çünkü dikkatimi çekmedi açıkçası. O yüzden beklentimi karşılaması söz konusu değildi.” (Öğretmen adayı 14)

“Bu dersin adını ilk duyduğumda bana katacağı çok fazla şey olacağını düşündüm ama dersin UZEM olduğunu öğrenince bu fikrim değişti. (Öğretmen adayı 6)

“Dijital okuryazarlık dersini duyduğumda bir bilgin olmadığı için pek bir beklentim de olmadı. Ancak farklı bir ders olduğunu düşünmüştüm fakat UZEM dersleri benim için verimli olmuyordu.” (Öğretmen adayı 3)

“Dijital okuryazarlık dersini alacağımızı ilk öğrendiğimde sevinmişim. Öğretim programlarında öğrencilere kazandırılması gereken beceriler arasında yer alıyor. Bir öğretmen adayı olarak bu beceriyi öğrencilere kazandırabilmem için öncelikle bu beceriye benim sahip olmam gerekiyor. Alacağımız bu dersin bana çok şey kazandıracağını düşünmüştüm fakat dersin uzaktan eğitim ile verilmesi derse karşı olan beklentilerimin azalmasına neden oldu.” (Öğretmen adayı 9)

AS3 - Dersin gerekliliği konusunda öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

Öğretmen adayları ile yapılan odak grup görüşmeleri analiz edildiğinde katılımcıların neredeyse çoğu dersin gerekliliği konusuna katılmaktadır. Hem bilgi ve teknoloji çağının bir gereği olarak hem de öğretmenlik mesleği için olmazsa olmaz bir beceri olarak görmektedirler. Görüşme sonuçlarından çıkarılan kodlara göre Dijital Okuryazarlık dersinin gerekliliği konusundaki düşünceler 3 başlık altında değerlendirilmiştir. Frekans ve yüzdelik değerler Tablo 6’da sıralanmıştır.

Tablo 6. *Dijital Okuryazarlık Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Düşünceler*

		f	%
Gerekli	Teknoloji çağında yaşadığımızdan dolayı gerekli	8	61,5
	Öğretmenlik mesleği açısından gerekli;	4	30,8
Gereksiz	Not kaygısı ve ders geçme amacından dolayı	1	7,7

- **Teknoloji çağında yaşadığımızdan dolayı gerekli;** Bilgi ve teknoloji çağında, neredeyse her alanda karşımıza çıkan teknolojiyi kullanamamanın bir eksiklik olarak görüldüğü bir çağda yaşadığımızdan dolayı bu dersin gerekli olduğu görülmektedir. İfadelerin çoğunda, Dijital okuryazarlık dersinin bu çağda mutlaka kazanılması gereken bir beceri olduğunu ve bu yüzden de üniversitelerde verilmesi gereken bir ders olduğunu söylenmiştir.
- **Öğretmenlik mesleği açısından gerekli;** Hem öğretim materyallerini kullanabilmek için hem de öğrencilere dijital okuryazarlık becerisini kazandırabilmek için çağın gereği olarak görülmektedir. Katılımcılar, Dijital okuryazarlık dersini mesleki açıdan önemli ve gerekli görmektedirler.
- **Dersin gerekli olduğunu düşünmeyenler;** Amaçlarının sadece dersi geçmek olduğunu ifade eden katılımcılar bu dersin dışında işlerine yaramayacağını

düşünmektedirler. Çok az bir oranda olsa da dersin gereksiz olduğunu düşünen katılımcılarda görülmektedir.

Dersi alan öğretmen adaylarının bazılarının, görüşme esnasındaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Teknolojinin hızla geliştiği ve yenilendiği bu çağın insanların kazanması gereken bir beceri olduğunu düşünüyorum.” (Öğretmen adayı 9)

“Bir şeyler araştırırken bunu daha kolay bir biçimde, neyi hangi sitede nasıl araştıracağımı öğrendim bu dersten. Buna benzer içerikler olursa çok gerekli bir ders olabilir” (Öğretmen adayı 4)

“Bilgisayar konusunda aşinalığı artıracak bir ders gibi gördüm.”(Öğretmen adayı 1)

“Dijital okuryazarlık dersini eğitimciler için, bu alanda bilgi sahibi olması için bir fırsat olarak görmüştüm.” (Öğretmen adayı 7)

“Öğretim programlarında öğrencilere kazandırılması gereken beceriler arasında yer alıyor. Bir öğretmen adayı olarak bu beceriyi öğrencilere kazandırabilmem için öncelikle bu beceriye benim sahip olmam gerekiyor. Alacağımız bu dersin bana çok şey kazandıracağını düşünmüştüm” (Öğretmen adayı 9)

“Derse karşı hiçbir beklentim yok sadece dersi geçsem yeterli.”(Öğretmen adayı5)

AS4 –Öğretmen adayları, dersin işlenişini günlük yaşama etkisi açısından nasıl değerlendirmektedir?

Öğretmen adayları ile yapılan odak grup görüşmeleri analiz edildiğinde dersin işleniş şeklinin günlük hayatta uygulayabilmek için pek uygun olmadığı ifade edilmektedir. Görüşme sonuçlarında elde edilen kodlara göre analiz yapıldığında ise günlük hayata yansıtılamamasının nedenini 3 başlık altında sıralayabiliriz. Frekans ve yüzdelik değeri Tablo 7’de sıralanmıştır.

Tablo 7. *Dijital Okuryazarlık Dersinin Günlük Hayata Yansımamasının Nedenleri*

		f	%
1.	Uzaktan eğitim şeklinde işlenmesi	11	47,8
2.	Uygulamanın yetersizliği	8	34,8
3.	Konuların Günlük hayat ile ilişkilendirilmemesi	4	17,4

Belirlenen kodların gruplandırılması ile elde edilen analiz sonuçlarına göre yukardaki tablo hazırlanmıştır. Bu tabloda bazı katılımcılar dersin günlük hayata yansımamasının nedenlerini belirtirken birden fazla seçeneği ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçları sıralarsak;

- **Uzaktan eğitim şeklinde işlenmesi;** İfadelerin çoğunluğunda, daha önceki uzaktan eğitim deneyimlerinden de bahsedilerek uzaktan eğitimin verimli olmadığı ve monoton bir ders şekli olduğu ifade edilmektedir. Uzaktan eğitime karşı önceki deneyimlerinin olumsuz olmasından kaynaklı bir ön yargının oluştuğu ve bu yüzden uzaktan eğitim ile verilen derslerden pek bir sonuç almadıklarını ifade etmektedirler. Günlük hayatta yoğun olarak kullanılabilir bir ortamda olmasının daha etkili olacağı belirtilmiştir.
- **Uygulamanın yetersizliği;** İfadelerin diğer bir kısmında ise uygulamanın yetersiz olmasından kaynaklı günlük hayata yansımadağı vurgulanmaktadır. Dijital okuryazarlık dersindeki uygulamalı konuların uygulanması için yeterli bir çalışma olmadığından ve ortamın uygulamaya uygun olmamasından kaynaklı bir eksiklik olduğu, bilgilerin teorik olarak kaldığı ifade edilmiştir.
- **Günlük hayat ile ilişkilendirilmemesi;** Öğretmen adayları ile yapılan görüşmelere göre işlenen konuların günlük hayat ile ilişkilendirilmediğı söylenmiştir. Örneğın bulut sistemlerinden bahsedilirken, bulut sistemlerinin günlük hayatta nerede ne işimize yarayacağına dair bilgiler verilmemektedir. Bu nedenle öğrenilenlerin sadece sınavda başarılı olmak için uygulama yerine teoride kalan bir ders olduğu söylenmiştir. Doğrudan ilgili konuya girmek yerine öncelikle günlük hayatta nerede ve ne işimize yarayacağı ile ilgili bir başlangıç ile ilişkilendirilebilirse çok daha dikkat çekici ve günlük hayatta kullanılabilir olacağı belirtilmiştir.

Dersi alan öğretmen adaylarının bazılarının, görüşme esnasındaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Daha önce gördüğüm UZEM derslerinde olduğu gibi dijital okuryazarlık dersine de sınav zamanı çalışarak konular hakkında sadece göz aşinalığı kazanabileceğimi düşünüyorum. Böylelikle bu bilgilerin pek kalıcı olabileceğini sanmıyorum. Ezberlenen konular bir süre sonra unutulur. Tabi bu durum her hafta derse katılım göstermediğimiz ile de bağlantılıdır.” (Öğretmen adayı 2)

“Yani UZEM olmasaydı ve daha çok hayatımızın içinden konular olsaydı daha verimli olurdu. Bulut sistemini işledik örneğın ama günlük hayatta nerde nasıl işime yarayacağını bilmiyorum”.(Öğretmen adayı 12)

“Dersin UZEM olduğunu öğrenince dersle ilgili herhangi bir beklentim kalmadı. Çünkü UZEM derslerinin örgün dersler gibi etkisi olduğuna inanmıyorum” (Öğretmen adayı 10)

“UZEM dersleri benim nazarımda sadece sınav zamanında çalışıp dersi geçmektir. Başka türlü ben dahil hiç kimsenin bu dersi önemseyip her hafta düzenli olarak dersi takip edeceğini düşünmüyorum” (Öğretmen adayı 6)

“Sınav için çalışıp öğrendiklerim günlük hayatta hiç bir işime yaramadığı için kullanmadım. Çünkü günlük hayatta nerde kullanacağımı bilmiyorum. Zaten öğrendiklerimi de sınavdan sonra unuttum.”(Öğretmen adayı 13)

“Aslında bu dersi gördükçe daha fazla günlük hayattan bilgilerle rastlayacağıma inanıyorum ama önceden dediğim gibi genelde İnternetin başlangıcı yani tarihi bilgiler yer alıyor ve onun da günlük hayatta işime yarayacağını sanmıyorum”. (Öğretmen adayı 4)

“Yakınsama, bulut bilişimi çok duymadığımdan ve anlamadığım için günlük hayatta da işine yaramayacaktır ya da uygulamalı ve yüz yüze işlenilmiş olsa belki onlarda daha çok dikkatimizi çekecektir.”(Öğretmen adayı 11)

“Yeni öğrendiğim bilgileri günlük hayatta kullanmadım yalnızca teorik olarak kaldı diyebilirim. “(Öğretmen adayı 15)

“Günlük hayatta öğrendiklerimizi kullanabilmemiz için konular günlük hayatla ilişkilendirilmeli, içerik güncellenebilir mesela”(Öğretmen adayı 5)

“Dijital okuryazarlık dersi UZEM olarak değil de normal dersler gibi verilse daha verimli olabilir. Konu içerikleri biraz daha günlük hayat ile ilişkilendirilmeli.”(Öğretmen adayı 3)

AS5 - Dijital okuryazarlık dersinde yer alan konuların, öğretmen adaylarına göre günlük yaşama yansımalarına ilişkin yaklaşımları nedir?

Öğretmen adayları ile yapılan odak grup görüşmeler derinlemesine analiz edilerek elde edilen kodlar gruplandırılmıştır. Öğretmen adayları, dersin konularını günlük yaşama yansımaları açısından değerlendirirken, dersin konularına göre günlük yaşama yansımalarında farklılık gösterdiği görülmüştür. Örneğin bazı konuları güncel ve günlük hayatta kullanılabilir bulmakta iken diğer bazı konuları ise teorik ağırlıklı ve klasik bilgisayar dersi ile tekrara düşen benzer konuların olmasından kaynaklı sıkıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Günlük hayatta daha çok tercih edilen konular ise Tablo 8’de gösterildiği gibi 3 başlık altında değerlendirilebilir.

Tablo 8. *Dijital Okuryazarlık Dersinde İşlenen Konuların, Günlük Hayata Yansıması İçin Gerekli Olan Özellikleri*

		f	%
1.	Yeni ve güncel konular olmalı	6	30
2.	Günlük hayatta kullanılabilir - uygulanabilir olmalı	12	60
3.	Dikkat çekici olmalı	2	10

- **Yeni ve güncel konular olmalı;** Dijital Okuryazarlık dersindeki konuların daha önceden bilgisayar dersinde görülen konuların bir tekrarı gibi olmaması gerektiği söylenmiştir. Bilgisayar ve internet tarihi gibi sürekli tekrar edilen konular yerine güncel ve yeni merak uyandıran konular olmasının daha çok dikkat çekeceği ifade edilmiştir. Sosyal medya, arama motorları, geleceğin teknolojileri gibi konuların güncel ve günlük hayatla ilişkili olması dersi daha dikkat çekici ve faydalı kılmaktadır.
- **Günlük hayatta kullanılabilir - uygulanabilir olmalı;** İfadelerin büyük bir oranı ilgili konuların günlük yaşamda daha fazla kullanılabilmesi için konuların günlük hayat içinden ve uygulanabilir olması gerektiği söylenmiştir. Arama motorları, internet teknolojileri, sosyal ağlar gibi konuları hali hazırda kullanan öğretmen adayları bu tür günlük hayat ile iç içe olan konuları daha faydalı bulduklarını ifade etmektedirler. Bulut bilişim gibi konularda günlük hayat ile ilişkilendirerek uygulamalı bir şekilde anlatılabilmesi halinde faydalı olabileceği ifade edilmiştir.
- **Dikkat çekici olmalı;** Toplum ve insan, bilişim etiği, hayat boyu öğrenme internetin tarihçesi gibi bazı konuların uygulamadan uzak ve sözel ağırlıklı olması dersi sıkıcı geçmesine neden olduğu ifade edilmektedir. Öğretmen adayları, sosyal medya, internet teknolojileri, geleceğin teknolojileri gibi bazı konuların dikkat çekici olmasının ve günlük hayatlarında kullanabilir olmasının dersi daha etkili kılacağını ifade etmişlerdir.

Bireylerin günlük hayatta kullanılabilir, işe yarar ve faydalı gördükleri konular, günlük hayata yansımaktadır. Ayrıca konuların güncel konulardan oluşması da günlük hayata yansımalarını arttırmaktadır. Özetle öğretmen adaylarının öğrendiklerini günlük hayatta daha fazla kullanabilmesi için güncel, günlük hayatla ilişkili ve öğrencilerin faydalı gördüğü konular ne kadar çok tercih edilirse, öğrenilenlerin günlük hayata yansımasının daha fazla olacağı ifade edilmiştir.

Dersi alan öğretmen adaylarının bazılarının, görüşme esnasındaki ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Hatırladığım konulardan en çok aklımda Sosyal medya uygulamaları ve yaşam boyu öğrenme kaldı. Çok faydalı gördüğüm bir şey yok. Dijital araçlar ve giyilebilir teknoloji konusu dikkatimi çekti fakat son haftalarda işlenen konuları: yakınsama, bulut bilişimi çok duymadığımdan ve anlamadığım için günlük hayatta da işime yaramayacaktır ya da uygulamalı işlenilmiş olsa belki onlarda daha çok dikkatimizi çekecektir.”(Öğretmen adayı 11)

“Toplum ve insan, bilişim etiği, teknoloji ve hayat boyu öğrenme gibi sözel ağırlıklı dersler hem tekrar gibi geldi hem de sıkıcı konulardı. Bu yüzden derse karşı hiçbir beklentim yok sadece dersi geçsem yeterli.” (Öğretmen adayı5)

“Arama motorları, web, bilişim hukuku, linkedln gibi kavramları hatırlıyorum ilk öğrendiğimiz konular biraz daha güncel hayatla ilgili kullanılabilir konulardı. Fakat bulut sistemi, yazılım hizmeti gibi konular bizim sadece kavram olarak bileceğimiz içeriği hakkında çok bilgisine ihtiyaç duymadığımız konulardı. Yani bilmesek de olurdu.”(Öğretmen adayı 7)

“Aklımda pek kalmasa da arama motorları, tarayıcılar ve açık eğitsel kaynakların günlük hayatta işime yarayacağını düşünüyorum. Gereksiz bulduğum konu ise bulut bilişimi konusu çünkü akılda kalacak bir yanı yok ve ilk kez duydum Geleceğin teknolojilerinin ise gerekli olduğunu düşünüyorum güncel, sınırdaki ve gelecekteki teknolojilerden haberdar olmak amaçlı.”(Öğretmen adayı 4)

“İlk konular olan; tarayıcılar, arama motorları ve sosyal ağları günlük hayatta kullanabilirim. Ama diğer konuların çokta gerekli olduğunu düşünmüyorum.” (Öğretmen adayı 8)

“Arama motorlarına detaylı arama yapmayı, linkedln ile alanına uzman kişilere ulaşılabilirliğini, bilişim hukukunu, bulut bilişimi, bulut depolama hizmetlerini, geleceğin teknolojilerini ve bunların özelliklerini öğrendim. Bunların birçoğunun günlük hayatta kullanılabilir olduğunu düşünüyorum. İlk konuların genel kültür dışında çok fazla katkısı olmadığını birçok şeyi daha önceden bildiğimi söyleyebilirim. Son konuların gereksiz olmadığını aksine sürekli kullandığımız teknolojik araçların uygulamaları hakkında bilgi verdiğini, teknoloji ile ilgilenenler için faydalı bilgiler olduğunu düşünüyorum.” (Öğretmen adayı 10)

“İlk konulardan web tarayıcıları, arama motorları, sosyal ağlar konuları günlük hayatta işime yarayacağını düşünüyorum ayrıca son konulardan da yaşam boyu öğrenme, yakın geleceğe ait teknolojiler dikkat çekici ve faydalı bilgiler olduğunu düşünüyorum fakat bulut bilişimi ve diğer konuların fazla etkili olacağını düşünmüyorum.”(Öğretmen adayı 6)

“İlk konular olan internetin temel kavramları, web tarayıcıları, arama motorlarının işlevleri, taşınabilir teknolojiler vb. konularını günlük hayatta karşına çıkabilir. Bu bilgileri günlük hayatta kullanabilirim. Ancak son konular olan bilişim etiği, teknoloji ve yaşam boyu öğrenme, bulut bilişim, geleceğin teknolojileri adlı konuların pek isime yarayacağını düşünmüyorum. Pek gerekli olacağını da düşünmüyorum.” (Öğretmen adayı 3)

Bulguları genel olarak özetlersek Tablo 9’da görüldüğü gibi Dijital Okuryazarlığın günlük hayata yansımaları için olması gereken olumlu ve olumsuz öğrenci görüşlerini sıralayabiliriz.

Tablo 9. Dijital Okuryazarlık Dersinde İşlenen Konuların, Günlük Hayata Yansımaları Etkileyen Olumlu ve Olumsuz Öğrenci Görüşleri

OLUMLU	OLUMSUZ
Dersin yüz yüze işlenmesi	Dersin uzaktan eğitim olması
Dersin uygulamalı olması	Dersin teorik olması
Konuların güncel olması	Konuların eski ve tekrara düşen konular olması
Konuların günlük hayatla ilişkilendirilmesi	Konuların günlük hayattan kopuk olması
Dersin amacı ve ne olduğu ile alakalı ön bilgilendirme yapılarak dikkat çekilmesi	Ders hakkında herhangi bir fikirlerinin olmaması
Uygulamaların gerçek hayat içinde yapılması	Uygulamaların teorik ya da sınıf ortamında yapılması

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç - Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının almış olduğu dijital okuryazarlık dersindeki deneyimlerinin günlük yaşama yansımaları açısından incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu bölümde, öğretmen adayları ile yapılan görüşmelere göre elde edilen veriler incelenmiş ve araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçların alanyazın araştırmasına göre yorumlanması ve benzer çalışmaların sonuçları açısından değerlendirilmesi yer almaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesine seçilirken ki puan türlerine göre sayısal sözel ve eşit ağırlık bölümlerinden olan İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden öğrenciler ile çalışılmıştır. Daha sonra bu bölümlerde okuyan 3.sınıf öğretmen adayları arasından dijital okuryazarlık ölçeği sonuçlarına göre görüşme yapılacak çalışma grubu oluşturulmuştur. Dijital okuryazarlık dersini alan öğrenciler ile 6 hafta boyunca görüşmeler yapılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Bulgular kısmında elde edilen veriler her bir araştırma sorusu için ayrı ayrı yorumlanarak değerlendirilmiştir.

Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının bu dersten beklentileri.

Katılımcıların çoğu daha önceden dijital okuryazarlık dersini pek duymadıklarını ifade etmişlerdir. Az bir kısmı ise daha önce duyduğunu fakat çok fazla bilgilerinin olmadığını ve bu yüzden ders ile ilgili çokta büyük bir beklentilerinin oluşmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu daha önce hiç duymadıkları, fikir sahibi olmadıkları bir ders ile karşı karşıya kalmışlardır. Dolayısıyla hiçbir fikirlerinin olmadığı bir ders içinde dersi geçmek dışında büyük bir beklentilerinin oluşmadığı görülmüştür. Daha önce yapılan çalışmalara bakılırsa İlkokul ve Ortaokul öğretmenlerine uygulanan Dijital okuryazarlığın tanımlanması amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde de bu anlamda 2016 yılında ortaokul öğretmenleri üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir (Öksüz vd., 2016). Çalışma sonucuna göre katılımcıların çoğu dijital okuryazarlığı, bilgiye ulaşma, yeni bilgiler edinme ve paylaşma olarak açıklamışlardır. Katılımcıların diğer bir kısmı 21. yüzyıl becerisi olarak ve başarıya ulaşmak için önemli bir araç olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Mevcut öğretmenler dijital

okuryazarlık kavramına daha hakim ve bilinçli iken yapmış olduğumuz çalışmada üniversite okuyan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık dersi hakkında çokta bir fikirlerinin olmaması dikkat çekicidir. Bu sonuçlara göre üniversitede alınan eğitim ya da meslek hayatındaki tecrübeler dijital okuryazarlık hakkında öğretmenleri daha bilinçli hale getirmiştir diyebiliriz.

Bazı katılımcılar, bu dersi ilk duyduklarında klasik bilgisayar dersi ya da sanal ortamda verilen bir bilgisayar dersi gibi içeriklerinin de aynı konulardan oluştuğunu, bir devam dersi gibi algıladıklarını, yüz yüze eğitim yerine sanaldan verilmiş farklı bir format olarak algıladıklarını ifade etmektedirler. Diğer bazı katılımcılar ise internet kullanımına yönelik bir ders olarak algılamaktadırlar. Fakat katılımcıların büyük çoğunluğu ise teknolojinin kullanımına yönelik bir ders olduğunu söylemişlerdir.

Dijital okuryazarlığın tanımlanması ve zihinlerdeki yeri hakkında bize fikir veren öğretmenlerinin katılmış olduğu, daha öncede bahsettiğimiz aynı çalışmada (Öksüz vd., 2016) öğretmenlerin büyük çoğunluğunun dijital okuryazarlığı tanımlarken bilgiye ulaşma, yeni bilgiler edinme olarak görmekte iken bir kısmı ise dijital okuryazarlığı 21. yüzyıl becerisi olarak gördükleri ve başarıya ulaşmak için önemli bir araç olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Dersten beklentiler konusunda teknolojinin ve internetin kullanılmasına yönelik bir ders olarak görülmesi yapmış olduğumuz çalışma ile paralellik göstermektedir.

Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının beklentilerinin ders sürecindeki değişimi.

Dijital okuryazarlık dersini duyduktan sonra öğretmen adaylarının bir kısmında güzel beklentiler oluştuğu üstelik çok faydalı olabileceği algısı yaygın bir şekilde ifade edilmesine rağmen dersin uzaktan eğitim ile verilmesi, uygulamanın yetersizliği, bilinen konuların tekrar işlenmesi, bilgilerin teorik olarak kalması beklentileri olumsuz etkilemiştir. Sonrasında öğretmen adayları dersten iyi not almak için ezbere dayalı bir çalışmaya yöneldiklerini ifade etmektedirler. Yapılan görüşmelere göre neredeyse tüm öğretmen adayları beklentilerinin karşılanmadığı konusunda hemfikir. Ders sürecindeki olumsuzlukların nedenlerine bakılacak olursa, Öğretmenler üzerinde yapılan diğer bir tez çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin teknoloji okuryazarlığına ilişkin görüşleri araştırılmıştır (Bölükbaşı, 2012). Çalışma sonucuna göre ilköğretim öğretmenlerinin teknolojiyi kullanmayı daha çok çevrelerindeki bilgili kişilerden, okullarındaki bilişim öğretmenlerinden ve ilgili kılavuzları okuyarak öğrendikleri gösterilmiştir. Bu çalışmaya bakıldığında okuryazarlık becerilerini kazanabilmek için mevcut ders formatından ziyade günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözerken bilgili kişilerden yardım alarak ve uygulayarak öğrenme daha yaygındır. Ayrıca bu dersteki konuların

öğrenilebilmesi için uygulamanın mutlaka olması ve günlük hayat içinde kullanılması gerekmektedir.

Dersin gerekliliği konusunda öğretmen adaylarının görüşleri.

Dijital okuryazarlık dersinin, gelişen teknoloji ile eğitimde yoğun kullanıldığından ve teknolojinin bireyler tarafından bilinçli kullanılması gerektiğinden dolayı bu dersin gerekliliği konusunda neredeyse tüm öğretmen adaylarının aynı fikirde olduklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Dijital okuryazarlık konusunda öğretmenler veya öğretmen adaylarının eğilimlerinin veya ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerinde birçok araştırmalar yapılmıştır (Hutchison & Reinking, 2011; Hutchison, 2012; Hutchison & Colwell, 2016; Pierczynski, 2015). Bu çalışmaların ortak noktaları şu şekilde olmuştur:

- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital teknolojileri kullanmaya olan büyük istekleri mevcut olduğu;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital metin okuma isteğinin yüksek olduğu;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının mesleki öğrenme ağı oluşturmak istediği fakat bu konuda yardım almak istediği;
- Öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığı klasik okuryazarlığa bir tamamlayıcı unsur olarak gördüğü;

belirtilmiştir. Bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile yapmış olduğumuz çalışma arasında bazı ortak sonuçlar elde edilmektedir. Yapmış olduğumuz görüşme sonuçlarına göre öğretmen adaylarının dijital okuryazarlığı öğrenmeye yönelik büyük isteklerinin mevcut olduğu, mesleki ihtiyaç ve çağın gerekliliğinden dolayı mutlaka öğrenilmesi gereken bir ders olduğu yapmış olduğumuz çalışmamızda da görülmektedir.

Öğretmen adaylarının, dersin işleniş şeklinin günlük yaşama etkisi açısından değerlendirmesi.

Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adaylarının çoğu kısmı dersin uzaktan eğitim ile verilmesinden dolayı uygulamanın yetersiz olduğunu ve bilgilerin sadece teoride kaldığını ve bu yüzden dersin verimli geçmediğini ifade etmektedirler. Ayrıca uzaktan eğitime karşı ciddi bir ön yargılarının olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında Dijital okuryazarlığın kazandırılması ile alakalı farklı yöntemler kullanılmıştır. Örneğin, *Tablet kullanımıyla entegrasyon* yapıldığında İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bu yöntemle hem klasik okuryazarlık hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirdiği

vurgulanmıştır (Hutchison & Beschoner, 2014). Yine farklı bir çalışmada, çok biçimli metinlerle entegrasyon yapıldığında İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinde dijital hikayelerle hem klasik okuryazarlık hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirdiği görülmüştür (Yamaç & Ulusoy, 2016). Bu çalışmalara bakıldığında Dijital okuryazarlık dersini teorik ve uygulamanın az olduğu bir uzaktan eğitim modeli ile işlemek yerine doğrudan uygulamalı ve katılımcıların aktif olduğu bir yöntemin seçilmesi çok daha etkili olacaktır. Uzaktan eğitime karşı katılımcıların olumsuz ön yargıları kırılarak uygulamaların daha fazla olduğu daha etkili bir uzaktan eğitim modeli geliştirilebilir. Katılımcıların dijital okuryazarlık becerilerini kazanabilmeleri için klasik yazılı ve basılı materyaller yerine uygulamalı güncel alanlarda çalışmalar sağlanırsa bu eğitim daha çok amacına ulaşmış olur ve öğrenciler günlük hayatlarında da elde ettikleri kazanımları kullanmış olurlar.

Sonuç olarak, Dijital okuryazarlık dersi yüz yüze ya da uygulamanın ve etkileşimin yoğun olduğu bir uzaktan eğitim modeli ile verilmesi dersi daha etkili ve kalıcı olabilmektedir. Ayrıca işlenen konular ile günlük hayat arasında bir bağ kurulup günlük hayatta nerelerde nasıl kullanıldığı ile ilgili bilgiler verilirse çok daha faydalı olacağı söylenebilir.

Dijital okuryazarlık dersinde yer alan konuların, öğretmen adaylarına göre günlük yaşama yansımalarına ilişkin yaklaşımlarının incelenmesi.

Dijital okuryazarlık en genel anlamıyla bir dijital ortamı kullananların sahip olması gerekli becerilerin bütünüdür. (Burnett & McKinley, 1998). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi uygulamaya yönelik bir beceridir dijital okuryazarlık. Eğitim alanında da ülkelerin ulusal öğretim programlarında günlük yaşam ve disiplinler arası ilişkilendirmenin gerekliliği vurgulanmıştır (Czerniak, Weber, Sandmann & Aher, 1999). Bu yüzden dijital okuryazarlık dersindeki konular, hem günlük hayat ile ilişkili olmalı hem de günlük hayatta uygulanabilir olmalıdır.

Dijital okuryazarlık dersini alan öğretmen adayları ile elde edilen görüşme sonuçlarına göre sosyal medya, arama motorları, geleceğin teknolojileri, gibi hem güncel hem de kendileri tarafından kullanılan ve fikir sahibi oldukları konuları daha verimli ve günlük hayatta kullanılabilir olduğu sonucu çıkmaktadır. Bulut bilişim, Hayat boyu öğrenme, Taşınabilir teknolojiler gibi diğer konuların ise ne işe yaradığı nerde nasıl işimize yarayacağı konusunda günlük hayat ile ilişkilendirilerek ve bir ön bilgilendirme yapılarak sunulması bireyleri derse daha çok çekecektir. Katılımcılara göre konuların, günlük hayatta kullanılabilir, işe yarar, faydalı ve güncel olması sağlanırsa günlük hayata yansımaları daha kolay olmaktadır. Buradan çıkaracağımız sonuca göre öğretmen adaylarının öğrendiklerini günlük hayatta daha fazla

kullanabilmesi için güncel, günlük hayatla ilişkili ve öğrencilerin faydalı gördüğü konular olması gerekmektedir.

Eskici (2014) yaptığı çalışmasında finansal okuryazar bireylerin günlük yaşamda şu başlıklarda daha fazla eğilim gösterdikleri belirtilmiştir:

- Yüksek gelire sahip olma
- Daha çok tasarruf yapabilme
- Emeklilik için daha çok yatırım yapabilme
- Borç ödeme planlarını daha iyi yönetme

Bu eğilimlere bakıldığında okuryazarlık becerilerinin günlük hayatta daha çok kullanılabilmesi için kazandırılan becerilerin gerçek hayat ile alakalı ve ilgili olması etkili olmuştur. Dijital okuryazarlık becerilerini bireylerin günlük hayatta daha fazla kullanması için o beceriyi ya da ilgili konuları günlük hayat ile ilişkilendirip, günlük hayatta kullanılabilen bir ihtiyaç haline getirebilmek gerekmektedir.

Öneriler

Bu çalışmada daha çok dijital okuryazarlık dersinin günlük hayata yansımaları ile ilgili görüşler değerlendirildiğinden dolayı önerilerimiz daha çok bu dersin içeriğini düzenleyenlere ve işleniş şeklini belirleyenlere yönelik olmaktadır. Değişik eğitim kurumlarında da işlenen dijital okuryazarlık dersi hakkında mevcut çalışmalara katkı sağlayabilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Dersi ilk kez duyan öğrenciler için dersin ne olduğuna, neleri içerdiğine ve dönem boyunca neleri kapsayacağına dair bir ön bilgilendirme yapılarak öğrenciler ders hakkında bilinçlendirilirse derse daha iyi adapte olup daha bilinçli bir şekilde faydalanmak isteyebilirler.
- Dijital okuryazarlık dersinin konuları belirlenirken, konuların güncel olması ve konuların günlük hayattaki kullanımı ile dersteki işleniş arasında ilişkilendirilmesi dersi daha kalıcı ve faydalı kılabilir. Örneğin Bulut Sistemleri konusu gibi önemli sayılabilecek bir konu ders içeriğinde olmasına rağmen bazı öğretmen adayları konuyu gerçek hayat ile ilişkilendiremediğinden sıkıcı bulduklarını belirtmişlerdir.
- Günlük hayatla iç içe olan ve uygulama alanı fazlasıyla yaygın olan dijital okuryazarlık dersi gibi bir dersin teorik, uygulamalardan uzak ve eşzamansız bir şekilde video ve metinlerle verilmesinden ziyade, dersin daha fazla uygulamalı ve öğrenci ile etkileşimli bir şekilde işlenilmesi daha faydalı olabilir.

- Daha önceki uzaktan eğitim deneyimlerinden dolayı uzaktan eğitime karşı ön yargılı olan bireyler için uzaktan eğitimin avantajları ve tercih edilme nedenleri anlatılarak olumsuz olan ön yargıları kırılabilir ve uzaktan eğitime karşı olan ilgileri arttırılabilir.
- Dijital okuryazarlık dersinin uygulamalı olması gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları için dijital okuryazarlık becerilerinin kazanılması adına alıştırma soruları ve yazılı sınavlar yerine öğrenilen becerilerin kullanımına yönelik projelerle desteklenmesi, becerilerin günlük yaşamda kullanılmasını arttırabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk eğitim tarihi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Alkali, Y. E., & Amichai-Hamburger, Y. (2004). Experiments in digital literacy. *CyberPsychology & Behavior*, 7(4), 421-429.
- Allen, C., & Berggren, J. (2016). *Digital literacy and sustainability—a field study in EFL teacher development*. CALL communities and culture—short papers from EUROCALL, 14-19. Retrieved from [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=TN6_DQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA14&dq=Allen,+C.,+%26+Berggren,+J.+\(2016\).+&ots=IOPjVD0Jp&sig=VCd4m9yS9Qiyq_Fp8_WWABfoV84&redir_esc=y#v=onepage&q=Allen%2C%20C.%2C%20%26%20Berggren%2C%20J.%20\(2016\).&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=TN6_DQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA14&dq=Allen,+C.,+%26+Berggren,+J.+(2016).+&ots=IOPjVD0Jp&sig=VCd4m9yS9Qiyq_Fp8_WWABfoV84&redir_esc=y#v=onepage&q=Allen%2C%20C.%2C%20%26%20Berggren%2C%20J.%20(2016).&f=false)
- Andes, L., & Claggett, E. (2011). Wiki writers: Students and teachers making connections across communities. *The Reading Teacher*, 64(5), 345-350.
- Apak, Ö. (2008). *Türkiye, finlandiya ve ırlanda ilköğretim programlarının medya okuryazarlığı eğitimi açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:229386)
- Arlı, M., & Nazik, H. (2001). *Bilimsel araştırmaya giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bodie, Z. (2006). A note on economic principles and financial literacy. *Networks Financial Institute Policy Brief*, (2006-PB), 07.
- Bölükbaşı F., (2012). *Teknoloji okuryazarlığına ilişkin ilköğretim öğretmenlerinin görüşleri: Ankara ili Çankaya ilçesi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:317189)
- Brown, G. T. (2005). Student information literacy: Psychometric validation of a self-efficacy report. *Psychological reports*, 96(3), 1044-1048.
- Burnett, K., & McKinley, E. G. (1998). Modelling information seeking. *Interacting with computers*, 10(3), 285-302.
- Büyükkaragöz, S. & Çivi, C. (1994). *Genel öğretim metotları* (4.Baskı). Konya: Atlas Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, K. Ş., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*.(11. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Canbaz, N. (2010). *Yetişkin Eğitimi Kurslarına Devam Eden Kadın Kursiyerlerin Teknoloji Okuryazarlığı Eğitim İhtiyacını Belirleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:257349)
- Castells, M. (2004). An introduction to the information age. Webster, F., & Blom, R. (Eds.), *The information society reader*. (pp.138-150). Retrieved from [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=5glMH8h2hpwC&oi=fnd&pg=PR9&dq=Castells,+Manuel+\(2004\).+%E2%80%9CAn+Introduction+To+The+Information+Age%E2%80%9D+The+Information+Society+Reader,+Edit%C3%B6r:+Frank+Webster,+Londra:+Routledge.&ots=oSSVdspAXK&sig=2dUGf3SyAWS_j_RA1FCZuOXqYcQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=5glMH8h2hpwC&oi=fnd&pg=PR9&dq=Castells,+Manuel+(2004).+%E2%80%9CAn+Introduction+To+The+Information+Age%E2%80%9D+The+Information+Society+Reader,+Edit%C3%B6r:+Frank+Webster,+Londra:+Routledge.&ots=oSSVdspAXK&sig=2dUGf3SyAWS_j_RA1FCZuOXqYcQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Chauvin, B. A. (2003). Visual or media literacy?. *Journal of Visual Literacy*, 23(2), 119-128.
- Churchill, N., & Ping, L.Ç., & Oakley, G., & Churchill, D. (2008). Digital storytelling and digital literacy learning. *International Conference on Information Communication*

- Technologies in Education, Island*. Retrieved from https://www.academia.edu/2818859/Digital_storytelling_and_digital_literacy_learning.
- Coiro, J., Sekeres, D. C., Castek, J., & Guzniczak, L. (2014). Comparing the quality of third, fourth, and fifth graders' social interactions and cognitive strategy use during structured online inquiry. *Journal of Education, 194*(2), 1-15.
- Common Sense Media (2009, Haziran). Digital literacy and citizenship in the 21st century: Educating, empowering, and protecting America's kids. Retrieved from <https://www.itu.int/council/groups/wg-cop/second-meeting-june-2010/CommonSenseDigitalLiteracy-CitizenshipWhitePaper.pdf>
- Coşkunserçe, S. (2007). *Medya ile yaşamayı öğrenmek: Medya okuryazarlığı*. İstanbul: Yıldırım Ajans.
- Czerniak, C. M., Weber, W. B., Sandmann, A., & Ahern, J. (1999). A literature review of science and mathematics integration. *School Science and Mathematics, 99* (8), 421-430.
- Çakıroğlu, Ü., Gökoğlu, S., & Çebi, A. (2015). Öğretmenlerin teknoloji entegrasyonlarına yönelik temel göstergeler: bir ölçek geliştirme çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35*(3).
- Çetin, O. (2016). Pedagojik formasyon programı ile lisans eğitimi fen bilimleri öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(2), 658-685.
- Çetin, O., Çalışkan, E., & Menzi, N. (2012). Öğretmen adaylarının teknoloji yeterlilikleri ile teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişki. *İlköğretim Online, 11* (2), 273-291.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 4*(1), 95-107.
- Çubukcu, A., & Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research, 5*, 148-174.
- Damodaran, L., & Burrows, H. (2017). Digital skills across the lifetime: Existing provisions and future challenges. 1 (1) 1–49.
- Deye, S. (2015). Promoting digital literacy among students and educators. Retrieved from http://www.ncsl.org/Portals/1/Documents/educ/digLiteracy_final.pdf
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Ersöz, S., & Meral, P. S. (2007). Medya okuryazarlığı. N.Türkoğlu & M. C. Şimşek (Ed) *İnternet Okuryazarlığı ve Dijital Uçurum* içinde(ss.247-263).İstanbul:Kalemus Yayınları
- Eshet, Y. (2004). Digital literacy: Aconceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia And Hypermedia, S. 13*, S. 93-106.
- Eskici Y. (2014). *Seçilmiş ülke örnekleriyle finansal okuryazarlığın önemi ve tasarruflar üzerindeki etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir.(Tez No.375803)
- Gilster, P. (1997). *Digital literacy*. New York: Wiley Computer Publication.
- Gizir, S. (2007). Focus groups in educational studies. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3* (1), 1–20.

- Göldağ B., & Kanat S. (2018). Güzel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin dijital okuryazarlık durumları. *International Journal of Social Science*.(Vol. 70 , pp. 77-92)
- Hague, C., & Payton, S. (2011). Digital literacy across the curriculum. *Curriculum Leadership*, 9(10).
- Hamutoğlu, N. B., Güngören, Ö. C., Uyanık, G. K., & Erdoğan, D. G. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429.
- Holum, A., & Gahala, J. (2001). Critical issue: Using technology to enhance literacy instruction. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED480229.pdf>
- Honan, E. (2008). Barriers to teachers using digital texts in literacy classrooms. *Literacy*, 42(1), 36-43.
- Hutchison, A. & Beschorner, B. (2014) Using the ipad as a tool to support literacy instruction. *Technology, Pedagogy And Education*, 24(4), 407-422. doi: 10.1080/1475939X.2014.918561
- Hutchison, A. & Colwell, J. (2016) Preservice teachers' use of the technology integration planning cycle to integrate ipads into literacy instruction. *Journal Of Research On Technology In Education*, 48(1), 1-15. doi: 10.1080/15391523.2015.1103146
- Hutchison, A. (2012). Literacy teachers' perceptions of professional development that increases integration of technology into literacy instruction. *Technology, Pedagogy and Education*, 21(1), 37-56. doi:10.1080/1475939X.2012.659894
- Hutchison, A., & Reinking, D. (2011). Teachers' perceptions of integrating information and communication technologies into literacy instruction: A national survey in the United States. *Reading Research Quarterly*, 46(4), 312-333. doi: 10.1002/RRQ.002
- Kazu, İ. Y., & Erten, P. (2014). Öğretmen adaylarının sayısal yetkinlik düzeyleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 132-152.
- Kıyıcı, M. (2008). Öğretmen adaylarının sayısal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi.(Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:220917)
- Kozan M., (2018). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeyleri ve siber zorbalığa ilişkin duyarlılıklarının incelenmesi. (Doktora Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:525797)
- Kurt, A.A. (2010). Okuryazarlıkta dönüşümler. H.F.Odabaşı, (Ed.), *Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler* içinde (ss.81-118). Eskişehir: Nobel Yayınları.
- Kükey E., (2013). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin matematik okuryazarlık düzeylerinin matematik başarılarına etkisi.(Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No:333857)
- Marczyk, G., DeMatteo, D., & Festinger, D. (2005). *Essentials of research design and methodology*. John Wiley & Sons Inc
- Martin, A. (2005). DigEuLit—a European framework for digital literacy: a progress report. *Journal of eLiteracy*, 2(2), 130-136.
- Martin, A., & Grudziecki, J. (2006). DigEuLit: Concepts and tools for digital literacy development. *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 5(4), 249-267.

- McGrail, E., & Davis, A. (2011). The influence of classroom blogging on elementary student writing. *Journal of Research in Childhood Education*, 25(4), 415-437.
- McLaughlin, M., & DeVoogd, G. (2004). Critical literacy as comprehension: Expanding reader response. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 48(1), 52-62.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Revised and Expanded from "Case Study Research in Education". Jossey-Bass Publishers, 350 Sansome St, San Francisco, CA 94104.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy?. *Computers & Education*, 59(3), 1065-1078.
- Odabaşı, H.F. (2000). *Toplumsal etkiler ve teknoloji okur yazarlığı*. Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim (BTIE) Konferansı Bildiriler Kitabı, 1-5. Ankara: Meteksan.
- Öksüz Y., Demir E.G., & İci A. (2016). *Öğretmenlerin dijital okuryazarlık kavramına ilişkin metaforlarının incelenmesi*. The Journal Of Academic Social Science Studies, Number: 50, P. 387-396, Autumn II 2016
- Özbay, M., & Özdemir, O. (2014). Türkçe öğretim programı için bir öneri: Dijital okuryazarlığa yönelik amaç ve kazanımlar. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2 (2), 31-40.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, çev. ed.). Ankara: Pegem Akademi. (Eserin orijinali 2002'de yayımlandı).
- Payton, S., & Hague, C. (2010). *Digital literacy in practice: case studies of primary and secondary classrooms*. Futurelab. Retrieved From <https://www.nfer.ac.uk/publications/FUTL06/FUTL06casestudies.Pdf>.
- Pérez-Tornero, J. M., Celot, P., & Varis, T. (2010). Study on the current trends and approaches to media literacy in Europe. Retrieved from <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4815621e-3057-4be5-96a4-cfd013d879a5/language-en/format-PDF/source-77154575>
- Pierczynski, M. (2015). *Preservice Teachers' Perceptions of Using Digital Technologies in Literacy Instruction* (Doktora Tezi). George Mason University. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1774427052?pq-origsite=gscholar>
- Polat, C., & Odabaşı, H. (2008). *Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: bilgi okuryazarlığı*. Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya. <http://eprints.rclis.org/12661/1/37.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Radovanović, D., Hogan, B., & Lalić, D. (2015). Overcoming digital divides in higher education: Digital literacy beyond facebook. *New Media & Society*, 17(10), 1733-1749.
- Sarıkaya, B. (2019). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital okuryazarlık durumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 12(62).
- Sönmez, V. (1999). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (Geliştirilmiş 8.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. (2014). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 649-669.
- Travers, M. (2001). *Qualitative research through case studies*. London: SAGE Publications.

- Tsai, M. J., & Tsai, C. C. (2010). Junior high school students' Internet usage and self-efficacy: A re-examination of the gender gap. *Computers & Education*, 54(4), 1182-1192.
- Tüzel, S., & Tok, M. (2013). Öğretmen adaylarının dijital yazma deneyimlerinin incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 6(15), 577-596.
- Voogt, J. (1987). Computer literacy in secondary education: the performance and engagement of girls. *Computers & education*, 11(4), 305-312.
- Webster, F. (2004). The network society. In Frank W., (Eds), The information society reader Londra: Routledge.
- Yamaç, A. & Ulusoy, M. (2016). The effect of digital storytelling in improving the third graders' writing skills. *International Electronic Journal Of Elementary Education*, 9(1), 59-86.
- Yamaç, A. (2019). Dijital okuma ve yazma uygulamalarının ilkökul düzeyinde kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının algıları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (1): 1-25
- Yildirim, A., & Simsek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

EKLER

EK-1. Dijital Okuryazarlık Ölçeği

Faktör	Madde No	Madde
Tutum	DOYÖ 1	Öğrenme sürecinde Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak hoşuma gider.
	DOYÖ 2	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak daha iyi öğrenirim.
	DOYÖ 3	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek daha ilgi çekicidir.
	DOYÖ 4	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek beni daha motive eder.
	DOYÖ 5	Öğrenme etkinliklerim için arkadaşlarımdan sıklıkla İnternet aracılığıyla (Skype, Face ve Bloglarvb) yardım alırım.
	DOYÖ 6	Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek öz-yönetimli ve bağımsız olmamı sağlar.
	DOYÖ 7	Karşılaştığım teknik problemleri nasıl çözeceğimi bilirim.
Faktör	Madde No	Madde
Teknik	DOYÖ 8	Yeni teknolojilerin kullanımını kolaylıkla öğrenebilirim.
	DOYÖ 9	Önemli olduğunu düşündüğüm yeni teknolojilere ayak uydurabilirim.
	DOYÖ 10	Birçok farklı teknoloji hakkında bilgim var.
	DOYÖ 11	Öğrenmede ve yeni şeyler oluşturmada (Sunumlar, dijital hikâyeler, wikiler, bloglarvb) bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak için gerekli olan teknik becerilere sahibim.
	DOYÖ 12	İnternette bilgi elde etmeye yönelik araştırma ve değerlendirme becerilerime güvenirim.
	DOYÖ 13	Öğrenme sürecinde mobil teknolojilerin (Cep telefonları, PDAs, İpadler, akıllı telefonlarvb.) kullanım potansiyeli yüksektir.
Faktör	Madde No	Madde
Bilişsel	DOYÖ 14	Öğretmenlerim ders anlatırken bilgi ve iletişim teknolojilerini daha çok kullanmalıdır.
	DOYÖ 15	Bilgi ve iletişim teknolojileri proje çalışmalarında ve diğer öğrenme etkinliklerinde arkadaşlarımla daha iyi işbirliği içinde çalışmamı sağlar.
Faktör	Madde No	Madde
Sosyal	DOYÖ 16	Bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerim iyidir.

EK- 2. Gönüllük Sözleşmesi**GÖNÜLLÜLÜK SÖZLEŞMESİ**

Değerli Öğrenciler;

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı BÖTE Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Sayın hocam Prof. Dr. Selçuk KARAMAN danışmanlığında, “*Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Dersi Deneyimlerinin Günlük Yaşama Yansımaları Açısından İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tez araştırmasını yürütüyorum. Yüksek lisans tez araştırmamın hedefine ulaşabilmesi için, gönüllü öğrencilere ihtiyacımız bulunmaktadır. Araştırmaya katılacak olan öğrencilerle 5 hafta süresince odak grup görüşmeleri gerçekleştirilecektir. Araştırmanın her aşaması ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. Araştırmanın herhangi bir bölümünde isteyen öğrenciler araştırmayı bırakabileceklerdir. Araştırmaya katılacak öğrencilerin isimleri gizli tutulacak ve araştırma raporunda kod isimleri kullanılacaktır.

Saygılarımla,

Mesut BOZYEL

Yukarıdaki araştırmaya katılmaya gönüllüyüm.

Adı-Soyadı: Tarih:

İmza:

EK- 3. Görüşme Formu

GÖRÜŞME SORULARI

Görüşülen Kişi : _____ Görüşmeyi yapan: _____

Tarih ve Saat : _____ / _____ / 2019 ____:____

Görüşme Süresi : _____

Merhaba,

Atatürk Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Lisansüstü Programı'nda yüksek lisans öğrenimimi sürdürüyorum. Öncelikle “*Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Dersi Deneyimlerinin Günlük Yaşama Yansımaları Açısından İncelenmesi*” başlıklı tez çalışması yürütüyorum. Bu konudaki kişisel deneyimleriniz ve görüşleriniz araştırmam için büyük önem arz ettiğinden sizinle görüşme yapmak istiyorum.

Başlamadan önce bazı noktaları vurgulamak istiyorum. Yapacağımız görüşme sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Bu çalışma sonucunda oluşturulacak dokümanlarda isminiz doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılmayacaktır. Araştırma tamamlandıktan sonra çalışma sonuçlarını eğer isterseniz sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyarım.

İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Sizce sakıncası var mı?

Sormak istediğiniz bir soru var mı? Müsaadenizle başlamak istiyorum.

Soru 1: Bu dönem almış olduğunuz dijital okuryazarlık derslerine aktif olarak katıldınız mı?

Soru 2: Daha önce dijital okuryazarlık dersini duydunuz mu? Ya da ilk burada mı duydunuz? Dijital okuryazarlık deyince aklınıza neler gelmektedir?

Soru 3: Dijital okuryazarlık dersini aldıktan sonra sizlerde bir beklenti oluştu mu? Önceki beklentilerinizi karşıladı mı?

Soru 4: Dijital okuryazarlık dersinde öğrendikleriniz günlük hayatta işinize yaradı mı? Günlük hayatta herhangi bir alanda kullandınız mı?

Soru 6: Dönem boyunca dijital okuryazarlık dersinde işlediğiniz konulardan en çok akılda kalanları, çok faydalı gördüklerinizi, günlük hayatta en çok işinize yarayanları ve çok gereksiz gördüklerinizi açıklarmısınız?

Soru 7: Dijital okuryazarlık dersinde verilen dersleri günlük hayatımızda daha çok kullanabilmemiz için sizce ne yapılmalı? Bu konuda tavsiyelerinizi söyler misiniz?

Görüşme sona ermiştir. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında MUŞ/MERKEZ’de doğdu. İlk ve ortaokulu öğrenimini merkezde lise öğrenimini ise 2001 yılında Muş Lisesi Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesinde tamamladı. 2007 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği bölümündeki lisans eğitimini tamamladı. Mezuniyet sonrası Milli Eğitim Bakanlığın’da 2 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra 2010 yılında Muş Alparslan Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak göreve başladı ve halen aynı kurumda akademik hayatına devam etmektedir.

